

PRVO POLLETJE LETOŠNJEGA LETA JE ZA NAMI

POROČILO O PROIZVODNJI

V prvem polletju letošnjega leta smo izdelali 2.791.000 m tekočih oz. 3.915.000 kvadratnih metrov tkanin. Letni plan smo presegli v tekočih metrih za 4 v kvadratnih pa za 4.2 indeksni točk. Taka je tudi bila napoved ob tromesečnem poročilu. Če se ozremo nazaj smo bili po prvih treh mesecih skoraj 8 indeksnih točk pod letno načrtovano proizvodnjo – torej smo v drugem tromesečju imeli kar 12 indeksnih točk večji obseg kot smo predvidevali s planom. To je sicer lepo slišati, žal pa za organizacijo proizvodnje, nabavo surovin in finansiranje tako različne proizvodnje v tako kratkem časovnem obdobju to vsekakor ni bila lahka in enostavna naloga.

Iz pregleda proizvodnje gotovih tkanin je videti, da smo izdelali največ ploskih tkanin, za katere je bilo povpraševanje na domačem trgu največje. Ta rezultat je dosežen tudi z dodatnim delom ob razumevanju vseh, ki sodelujejo v procesu proizvodnje ploskih tkanin.

Kljub tem pokazateljem na letni plan pa ne moremo biti zadovoljni z indeksi na lanskoletno isto obdobje, saj je obseg proizvodnje manjši za približno 11 odstotkov. Zmanjšanje proizvodnje za 11 odstotkov letos smo »pridelali« ob samo 4 % manj zaposlenih. Če pa upoštevamo, da smo v prvem tromesečju nekaj delavcev zaposlili v Iskri potem je produktivnost, izražena v naših standardnih enotah na zaposlenega nižja le za par indeksnih točk.

Dosežene rezultate bi nam popravil tudi večji obseg proizvodnje pliš pletenin, ki pa ga žal nismo mogli realizirati zaradi nezadostnih količin malon preje v določenih barvah (črni, modri in sivi).

Vsekakor je bila proizvodnja v drugem tromesečju dokaj normalna, upoštevajoč proizvodne kapacitete in kadre – številčno. Da je to res, potrjuje tudi poročilo o kakovosti izdelkov, ki je bila v drugem tromesečju občutno boljša, kot v prvem pri zelo nizki proizvodnji.

Nadaljevali smo s prilagajanjem hitrosti tkalskih strojev kvaliteti surovin, vrsti in zahtevnosti izdelka vse s ciljem boljše končne kvalitete, zmanjšanja zastojev zaradi okvar strojev in s tem porabe rezervnih delov ter pridobivanje možnosti večstrojnega tkanja. Rezultati tega bodo lahko ob zaključku leta podprti s primerjalnimi številkami, seveda če bo v drugem polletju proizvodnja tudi na normalnem nivoju. Letos smo imeli že tudi več inovacijskih predlogov, tako da je tudi na tem področju čutiti napredek.

Torej redna, utečena proizvodnja ob razpoložljivem strokovnem kadru in omenjenih inovacijah je zadovoljiva. Nismo pa zadovoljni z pripravo in izdelavo novih programov – programov za avtomobilsko industrijo npr., za katere so obvezne nove, navadno uvožene in v našem procesu nepreizkušene surovine; zahtevnejši barvarski postopki, več tehnološke priprave, reda in discipline. Isto velja za nove – visokokvalitetne tkanine za pohištveno industrijo. Nasploh smo letos v zamudi z izdelavo vzorcev za novo kolekcijo, ki jo vsako leto lansiramo v mesecu novembru na sejmu pohištva v Beogradu. Kljub dobrim podatkom o kakovosti je vse preveč napak, odstopanj od predpisanih postopkov, nestrokovnega dela, s čimer je strokovni in vodstveni kader preveč obremenjen, s tem zaostaja kreativno delo. Še vedno ni pravično vrednoteno dobro in kvalitetno opravljeno delo. Teh nekaj besed samo potrjuje, da samo številke ne povedo dovolj o siceršnjem vzdušju in delovnem utripu v delovni organizaciji.

POROČILO O KAKOVOSTI IZDELKOV

V poslovnem poročilu za obdobje januar – marec smo ugotovili v pregledu kakovosti veliko slabše rezultate od planiranih. Slabo kakovost smo v veliki meri pripisali ukinjanju tretje izmene, torej ustavljanju strojev in večji menjavi ljudi. Da smo nekontinuirani proiz-

vodnji pripisali dobršen del krivde za slabo kakovost se je izkazalo kot pravilno. V drugem tromesečju namreč, se je proizvodnja normalizirala in s tem se je izboljšala tudi kakovost.

Poleg tega so bili na listnih pliš – strojih na začetku drugega tromesečja zmanjšani obrati za pri-

bližno 10 %. Ta ukrep je doprinesel občutno lepši tek strojev ter s tem manj zastojev vsled popravil, kar se odraža tudi na manjšem številu strojnih napak vsled pretrgov materiala in s tem boljšo kakovost blaga. V številkah je razlika med I. in II. tromesečjem naslednja:

	I. tromesečje	II. tromesečje
Količinski % popustov	7,70	4,75
Vrednost popustov v %	1,30	0,89
Vrednost bonifikacij v %	0,45	0,45
Vrednost odrezov v %	0,36	0,41
Skupaj v %	2,12	1,74

Čeprav smo do konca junija že skoraj izravnali posamezne rezultate o kakovosti s planiranimi, ne moremo biti predvsem zadovoljni. S podrobnejšim pregledom vzrokov za slabo kakovost ugotovljamo, da se vpliv materiala manjša, dočim pa je vpliv našega dela za slabo kakovost še vedno močno prisoten.

Torej moramo v bodoče predvsem odpraviti subjektivne napake kot posledica dela mimo tehnoloških predpisov in ne nazadnje tudi površnosti pri delu.

FINANČNO POROČILO

Kot ni bistvenih sprememb v obračunskem sistemu, bistvenih premikov tudi ni v samem izkazu uspeha poslovanja DO. Kljub temu le omenimo nekaj najznačilnejših postavk:

DO je samo v tem polletju ustvarila tolikšno vrednost celotnega prihodka kot v celem lanskem letu – 31,93 milijard din (povečanje na lansko I. polletje je 148 %). Od tega je realizacija izdelkov na domačem trgu 19,86 milijard din, kar je 62 % od celotnega prihodka in izvoz 3,95 milijard din (12 % od CP). Domača prodaja se je glede na isto lanskoletno obdobje vrednostno povečala za 161 %, medtem ko izvoz le 88 %.

Kljub bistveno povečanim revalorizacijskim stroškom v primerjavi s prvim kvartalom (3,88 milijard din nasproti 1,63 milijard din), kakor tudi amortizacije, pa so se porabljeni sredstva povečala le za 133 % predvsem na račun relativno nizke rasti materialno poslovnih stroškov. Posledica tega je visoka porast dohodka (172 %), ki je še večja kot je bila ob četrtletju (158 %). Tako se je 72 % celotnega prihodka uporabilo za nadomestitev porabljenih sredstev (22,99 milijard din), 28 % pa je bilo namenjenega razdelitvi (8,95 milijard din). Glede na ome-

njeno, lahko rečemo, da smo dohodkovno uspešnejši tako v primerjavi z istim lanskim obdobjem, kot glede na prvi kvartal tega leta.

Na žalost pa se ta uspešnost pri dohodku tudi konča, saj so se obveznosti iz dohodka – 3,02 milijard din – močno povečale (porast 193 %). Največje povečanje je pri realnih obrestih – skoraj devetkratno.

Čisti dohodek – 5,93 milijard din, ki se je povečal za 163 %, je razdeljen tako:

1. 79 % čistega dohodka v znesku 4,7 milijard din za osebne dohodke (povečanje 194 %)

2. 7 % čistega dohodka v znesku 392 milijonov din za skupno porabo in stanovanjski prispevek (povečanje 192 %)

3. 5,3 % za rezervni sklad v znesku 314 milijonov din (povečanje 166 %)

4. 2,2 % za razvoj materialne osnove dela drugih OZD in skupnosti v znesku 131 milijonov din (povečanje 144 %)

5. 6,5 % za poslovni sklad v znesku 394 milijonov din (povečanje le 12 %)

Ker je potrebno iz poslovnega sklada nadomestiti še združena sredstva v znesku 534 milijonov din, nastane primanjkljaj sredstev za poslovni sklad v višini 140 milijonov din.

Podbilanca revalorizacijskih prihodkov in odhodkov pa kaže, da so revalorizacijski prihodki večji od vsote revalorizacijskih odhodkov in revalorizacije trajnih virov poslovnih sredstev, tako da zaenkrat ni bojazni, da bi morali v bodoče stroške iz tega naslova dodatno obremenjevati.

Sklenemo lahko, da je dosežen rezultat takšen, da nam omogoča le životarjenje tako glede osebnih dohodkov kot glede bodočega kvalitativnega razvoja DO – ob povzročanju precejšnjih težav na področju financiranja.

zgradbe. V prvem delu je izgrajen prodajni center, omenjeni del je že v končni fazi, v drugem delu pa je predvidena izgradnja konferenčne dvorane in apartmajev. V modni hiši so zastopani večji tekstilni proizvajalci od tod tudi izhaja ime Modna hiša, saj se kupcu praktično na istem mestu pojavlja možnost obleči se od glave do pete in še opremiti svoje stanovanje. Stavba je razdeljena po oddelkih, Dekorativna ima razstavno-prodajni prostor skupaj z delovnimi organizacijami IBI iz Kranja, IDEJO iz Kamnika, ODEJO iz Škofja Loke in VELANO iz Ljubljane v oddelku za dekoracijo, ki je v pritličju. Na tem mestu je možno kupiti praktično vse za notranjo dekoracijo bivalnega prostora. Naša predvidevanja so, da bi moral omenjeni center dobro zaživeti ob primerni reklami, kajti Bled je dobro obiskan tako poleti in

pozimi, tudi struktura samih gostov je taka, da so nagnjeni k potrošnji, samo če imajo možnost kje potrošiti svoj denar. Na našem prodajnem mestu se bo prodajalo tako metražno blago kot ročni izdelki, vendar bo pri obeh prodajnih asortimanih poudarek na kvaliteti in ekskluzivnosti. Večina ostalih proizvajalcev – razstavjalcev bo ravno tako prikazovala svoje najboljše modele-artikle. Predvidevajo se tudi razne informativne akcije potrošnikom, nadalje razne modne revije, itd. Predvidena so tudi snemanja oddaj o modi, opremiti za notranjo dekoracijo, razna consulting-srečanja tekstilcev. Sama ideja o združevanju tekstilcev Slovenije gledano s poslovnega stališča pomeni velik plus, saj podobnih akcij dosedaj ni bilo.

Slavko Rus

MODNA HIŠA – PRISTAVA, BLEDE

V začetku meseca avgusta, natančneje 4. avgusta je bila otvoritev modne hiše Pristava. Samo zamisel sta podala Almira Radovljica in tekstilno združenje Slovenije, podporo je podalo tudi blejsko turistično gospodarstvo. Omenjena zgradba leži blizu vile Bled na križišču cest za Bohinj in

Zako. Pred vojno je bila v omenjeni stavbi kraljevska konjušnica, po vojni garaže, vendar se zadnjih par let niso več uporabljale. Na pobudo Almire se je potem začela kristalizirati ideja o modni hiši, katere se je ob podpori tekstilnega združenja tudi realizirala. Zaobsega dva dela adaptacije

ZNIŽEVANJE STROŠKOV ZA ELEKTRIČNO ENERGIJO

Splošno o energiji

Dosedanji nenačrtovan gospodarski razvoj nas je pripeljal v energetske nezavidljiv položaj.

Vstrajanje pri tehnološko zastarali proizvodnji, neustrezni strukturi proizvodnje in nenazadnje neustreznem (stihijskem) planiranju razvoja ima za posledico, da je Slovenija po porabi primarne energije nad evropskim povprečjem. Vendar pa je družbeni proizvod, ki ga Slovenija z dano električno energijo ustvari, v povprečju kar dvakrat nižji od povprečja v Evropi. To pa je tudi eden izmed razlogov za nekonkurenčnost na svetovnem trgu in povzročja nezainteresiranost gospodarstva za izvoz.

Visoka poraba primarne energije na prebivalca in enoto družbenega proizvoda ni več razpoznavni znak razvite družbe, kot je bilo pred prvo naftno krizo. Najbolj razvite družbe se razpoznavajo z majhno porabo energije na enoto družbenega proizvoda in na prebivalca, kjer proizvodnja temelji na znanju in s tem so dani osnovni pogoji za izboljšanje kvalitete življenja prebivalstva.

Energije ni v izobilju zato je tudi poraba omejena. Energija pa je predpogoj za življenje in razvoj.

Glede na majhne domače zaloge primarne energije iz neobnovljivih virov (premog, nafta, uran, itd.) in nizke izkoristke pri pretvarjanju in prenosu energije ter glede na izkušnje razvitih dežel, ki so po energetske krizi družbeni proizvod povečale bolj kot pa potrebno energijo, moramo tudi mi preveriti vse možnosti in variante razvoja in dopolniti plan razvoja do leta 2000.

Pri tem pa moramo izhajati iz sedanjega stanja in naslednjih opredelitev:

- zagotoviti je stalno in nemoteno oskrbo z energijo tako prebivalstva kot industrije,
- razmerje med potrebno energijo in družbenim proizvodom se mora približati razvitim deželam,
- skrbeti za smotrno rabo goriv v kuriščih z večjimi izkoristki,
- znižati ekološko obremenitev okolja,
- rast porabe energije pokriti z boljšimi izkoristki pri pretvarjanju in prenosu,
- prestrukturiranje industrije in proizvodnje v smeri padanja energetske intenzivnosti.

Vse navedene opredelitve so bile sprejete na več javnih posvetovanjih za racionalno rabo energije in na konferenci energija, ekologija v lanskem letu.

Poraba električne energije v Dekorativni

V letu 1984 je bila poraba električne energije v delovni organizaciji 8.055.000 KWh. Vrednostno pa je predstavljala porabljena energija manj kot je DO plačala za doseženo konico v petnajst minutnem intervalu. Dosežena povprečna konica v tem letu je bila 1860 KW, maksimalna dosežena konica pa kar 1950 KW v februarju istega leta. Zato se je začelo razmišljati o načinu znižanja stroškov za električno energijo. Takratni direktor TOZD Energetika in vzdrževanje, tov. Tekavec je začel postopek za investicijo v sistem za omejevanje dosežene petnajst minutne povprečne porabe. Povezal se je z Inštitutom Josef Stefan, oddelkom za industrijsko energetiko in so začeli z meritvami, ki so predpogoj za projekt. Na osnovi meritev so sodelavci inštituta izdelali idejni projekt SIK 80, ki je obravnaval izhodišča za vgradnjo sistema za izravnavo konic. Nakar so dela nekoliko zastala zaradi pomanjkanja sredstev. Februarja leta 1987 pa se je ponovno pristopilo k izvajanju dela na projektu in rezultat tega je uspešna vgradnja sistema za izravnavo konic SIK 081.

Sistem je začel s poskusnim delovanjem sredi novembra istega leta. Celoten sistem v naši DO sestavljajo:

- krmilna enota SIK 081 s komunikacijsko ploščo
 - priključna omarica
 - printer A4 format
 - merilna garnitura
 - 14 krmilnih plošč.
- Značilnosti sistema so:
- zmanjšanje stroškov za električno energijo z izravnavanjem odjema
 - krmiljenje 14 električnih bremen (trenutno 11)
 - javljanje alarmov
 - kronološki izpis vseh izklopov zaradi varovanja konične moči in povprečnih moči v petnajst minutnem intervalu.

Delovanje sistema SIK 081

Sistem deluje na principu izklapljanja tistih porabnikov - bremen električne energije, ki imajo

zalogo ali pa jih za določen čas brez škode za proizvodni proces izključi iz delovanja.

Sistem temelji na algoritmu, ki meri odjem in napoveduje porabo električne energije v petnajst minutnem intervalu in med vsemi možnimi kombinacijami izklopov izbere tisti, ki ob najmanjšem številu izklopov ne prekorači nastavljen omejitve moči.

Programska oprema dopušča operaterju spreminjanje parametrov bremen (moči, maksimalni čas izklopa, minimalni čas izklopa, itd.) in nastavljanje omejitve obračunske konice.

Z začetkom poskusnega obratovanja so se pokazale določene pomanjkljivosti, ki niso bile dovolj obdelane v času izgradnje sistema:

- tehnološki postopek sušenja tkanin na širinsko razpenjalnih strojih ne dopušča prekinitev delovanja, kar ima za posledico, da ti stroji niso vključeni v sistem v celoti, ampak računalnik samo nadzira delovanje in nič ne ukrepa.

- tlačni sušilnik prav tako zaradi načina delovanja ne dopušča prekinjanja.

Ta problem smo zaenkrat rešili s predpisom o času v katerem naj tlačni sušilnik deluje. Njegovo delovanje skušamo prestaviti v energetske manj obremenjen del dneva.

Celoten sistem zajema štirinajst največjih bremen v tovarni. Na devet bremen vplivamo avtomatsko, tri bremena so zaradi opisanih težav izklopljena iz sistema, dva bremena pa krmilimo polavtomatsko. Prav zadnja dva bremena pa povzročata največ težav. Problem je v tem, da delavci ob bremenih ne ali pa prepozno

upoštevajo signal, ki ga posreduje krmilna enota, za izklop bremena. V sedmih mesecih se je to zgodilo v dveh mesecih in sicer februarja in marca letos. Celotni učinek je za 250 kW slabši ali v denarju 7.030.000 din.

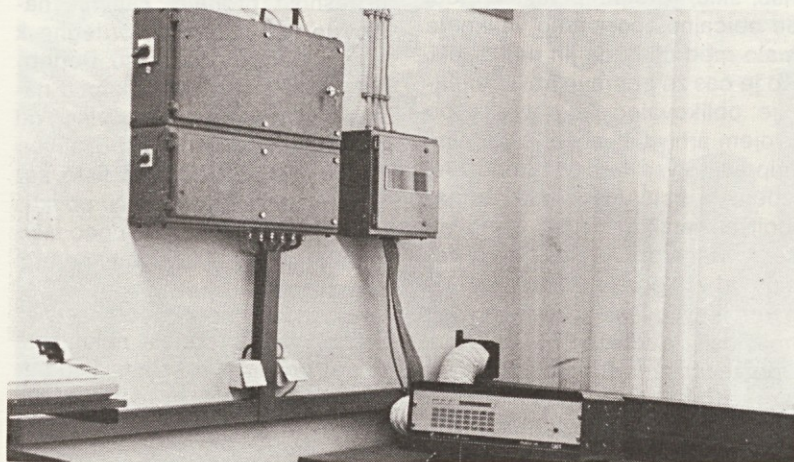
Prihranek pri stroških za električno energijo v sedmih mesecih delovanja sistema za izravnavo konec je 48.475.768 din. Celotna investicija v opremo in delo je znašala 24.251.284 din. Primerjava obeh števil z upoštevanjem inflacije nam pove, da so se sredstva vložena v sistem SIK 081 izredno hitro povrnila.

Načrti za nadaljnje delo

Zaradi problemov z največjimi porabniki električne energije v DO razmišljamo o razširitvi sistema na več manjših bremen, katera pa dovoljujejo naključne prekinitve delovanja. Celoten sistem želimo razširiti in povezati v centralni mikroročunalniški sistem CSM AT. S tem bi nadzirali dnevne diagrame porabe električne energije, zbirali bi se podatki iz deset dodatno vgrajenih števecov za zbiranje moči po porabnikih. Nadzirali bi delovanje porabnikov preko dneva. Rezultat razširitve bi bil dodatno znižanje konice povprečno za 100-150 kW in spremljanje dejanske porabe električne energije po tehnoloških postopkih (barvanje, sušenje, obdelava, snovanje, itd.).

Pri toplotni energiji pa načrtujemo v prvi vrsti izdelavo idejnega projekta za računalniško spremljanje, nadzor in delno vodenje toplotne energije. V prvi fazi bi bilo to vodenje Caliqe. Na osnovi idejnega projekta bo možna realizacija prve faze sistema računalniškega vodenja toplotne energije.

Stanislav Šubelj

ALI JE OBLIKOVALEC RES ZGOLJ UMETNIK?

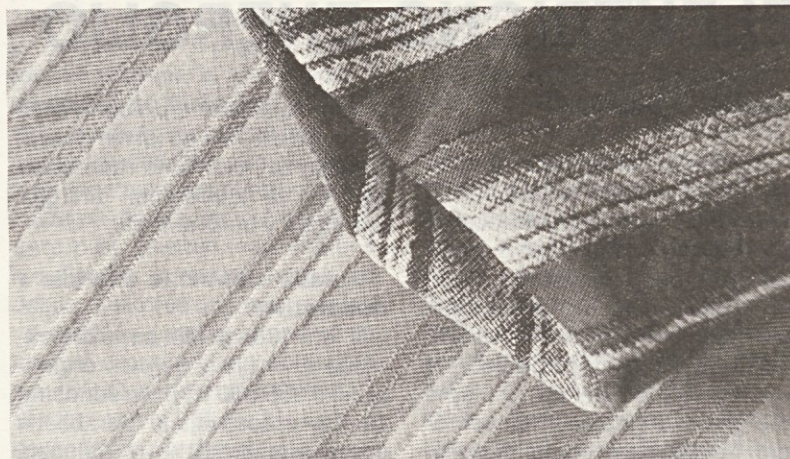
Težka tržna situacija, ko kupna moč iz dneva v dan pada, nas je pripeljala v obdobje v katerem kvaliteten design nosi pomembnejšo vlogo kot kdajkoli prej. Vrsti slovenskih tovarn je z dobrim designom uspelo pridobiti prednost na domačem trgu ter prodreti tudi na tuji trg. Zavedati se moramo, da se domači trg v tem trenutku zapira in da bomo vse sile morali usmeriti v izvoz, a le z dobro kvaliteto in odličnim designom nam bo uspelo povzpeti se v višje cenovne razrede. Dober design ne pomeni le usklajenost barv in vzorcev z modnimi trendi, pač pa tudi iskanje vedno novih tehnoloških rešitev, novih propagandnih pristopov v predstavitvi in ponudbi kolekcije. Vse prepogosto si ljudje predstavljajo, da je oblikovalec umetnik, kar pa sploh ni res. Poleg smisla za estetiko mora dober oblikovalec biti tudi dober tehnolog, komercialist, aranžer, svetovalec in še kaj. Še tako dobra ideja nima nikakršne vrednosti dokler ni realizirana. Realizirati pa jo mora znati oblikovalec v sodelovanju z ostalimi strokovnjaki s posameznih področij.

Naše delo se začne z zbiranjem informacij, modnih smernic in trendov, kar pomeni stalno spremljanje razvoja konkurenčnih firm v tujini. Prav zato so nujni obiski sejmov, dosegljiva nam mora biti strokovna literatura, v glavnem revijalni tisk, ki nas seznanja s smernicami v oblikovanju interiera nasploh, pa tudi sicer obiski najrazličnejših kulturnih prireditelj. Način urejanja prostorov se namreč spreminja, tako kot se spreminja način življenja, moda oblačenja, le malo počasneje. Ob zbiranju informacij se rojevajo vedno nove in nove ideje. Ideje si oblikovalci zapisujejo v obliki risb, skic, fotografij. Takšnih idej se običajno zbere zelo veliko, le malo med njimi pa jih tudi zaživi. Ko je čas za pripravo nove kolekcije oblikovalec le pobrska po svojem arhivu, ki si ga je vztrajno pripravljaval vse leto in izmed idej izbere le tiste, ki se mu zde najboljše, najaktualnejše, najnovejše... Tu se prične delo, ki ga večina od vas pozna. Zamisel je treba oblikovati v okviru tehnoloških možnosti domače proizvodnje. Upoštevati je treba surovine, ki so na razpolago ali pa bi bile v kratkem času dosegljive, določiti je potrebno barvne variante, izbrati

primerno vezavo, določiti je potrebno surovinski sestav, način obdelave... Približen vtis tkanine skušamo predstaviti na papirju sodelavcem v tehnološki pripravi proizvodnje in komercialistom ter se z njimi, če je potrebno tudi posvetujemo. Na osnovi skic izbrane vzorce realiziramo v proizvodnji v obliki vzorčne serije in pripravimo potrebno dokumentacijo, ki bo novo nastajajočo tkanino spremljala skozi vso proizvodnjo. Prav sedaj smo v obdobju, ko se prvi vzorci iz kolekcije 89 že tkejo na strojih. Preden pa jih bomo predstavili kupcem jih bo potrebno še testirati in tam kjer se bodo pokazali slabi rezultati, izdelati korekture.

Istočasno že nastaja nova barvna karta za leto 1990. Zdi se, kot da so si tudi barve nadele sivino in mračnost sedanje težke gospodarske in politične situacije, ki se odraža v našem življenju. Razposajenih, vedrih, živahnih barv v modnih kartah ni več, postale so bolj umirjene, resne, v resnici zasivljene ali zatemnjene. Vzorci pa so izredno bogati, tako v barvah kot tudi motivih in v različnih kvalitetah in debelinah preje. Še vedno prevladujejo žakardske tkanine z bogatimi fantazijskimi vzorci, pogosto tako naloženimi eden vrh drugega, da skoraj mejijo na kič. Materiali so naravni: bombaž, svila, volna, ali pa morajo vsaj po izgledu delovati čim bolj naravno. V tisku se pojavlja precej svilnatoga sijaja, ki daje tkanini vtis dragočnosti in razkošnosti. V tkaninah, ki jih pripravljamo za prihodnje leto in jih bomo kupcem predstavili na beograjskem sejmu v novembru, je že čutiti usmeritev k novim trendom. Skupaj s sodelavci iz propagande bomo poiskali čimboljšan način predstavitve novih tkanin, saj je tudi od tega odvisna uspešnost prodaje. Zanimiv naslov je tisti, ki bralca pritegne k branju članka v časopisu. Podobno je tudi z izložbo, ki kupca navduši in pritegne v trgovino, od prodajalca pa je odvisno ali bo kupcu znal ponuditi prav tisto, kar išče. A ne le trgovci tudi oblikovalec mora vedeti kaj kupec išče in želi, da bi bile nove tkanine tudi komercialno uspešne.

Prav zato bi želela nekaj več tokrat povedati o tistem delu našega delovanja, ki je večini od vas manj poznano in sicer o svetovalni službi.

Dva od vzorcev, ki sta bila izbrana za predstavitev na Bienalu industrijskega oblikovanja 88 v Ljubljani

Strokovni nasvet pri nakupu je prav gotovo spodbuda oz. neke vrste pozitiven moment pri povečanju prodaje v trgovini. Kupec si nasveta želi, še posebno kadar ima občutek, da ima opravka s strokovnjakom. Oblikovalec, ki je avtor tkanine, bo kupcu prav gotovo znal najbolje obrazložiti in utemeljiti, zakaj je napravil določeno tkanino v določenih barvah, za kakšen namen in kakšni so testi kvalitete. Izbira tkanine je namreč močno odvisna od oblike oblazinjenega pohištva. Mehke voluminozne oblike kavčev zahtevajo tanjše, mehkejšje materiale, ki se lepo nabirajo in padajo v mehkih gubah, enostavne oblike oblazinjenega pohištva pa zahtevajo kompaktnije, debelejšje vrste tkanin.

V sproščenem pogovoru skuša svetovalec čimveč izvedeti o prostoru in ljudeh, ki živijo v njem. Je svetel ali temen, velik ali majhen, kakšno lego ima glede na strani neba, gre za opremo bivalnih ali spalnih prostorov, kakšne so življenjske navade v družini in ne nazadnje kakšen je okus ljudi. Še tako lep in funkcionalen prostor nima prave vrednosti, če se ljudje, ki bodo v njem živeli ne bodo počutili prijetno in domače. Dom pa si vsakdo zamišlja po svoje. Nekaterim so všeč elegantno, stro-

go urejena stanovanja, drugim so všeč romantično, zasanjano urejeni prostori, tretjim spet stilno... Naloga oblikovalca pa je pomagati kupcu, da bo znal poiskati in izraziti v prostoru svojo osebno noto. Opozoriti ga mora na nekatere zakonitosti pri urejanju prostorov. Majhen prostor bo opremljen v svetlih tonih deloval navidezno večji. Bivalne prostore, to so kuhinje, dnevne sobe, jedilnice, otroške sobe, lahko uredimo v živahnih barvah, spalne pa običajno v bolj umirjenih, svežih. Temačne ali hladne prostore bomo z opremo v toplih tonih napravili prav prijetne, obratno pa bomo vroča sončna, svetla stanovanja z opremo v svežih, zeleno-modrih in nevtralnih sivih ali belih tonih napravili prijetno sveža. Toplino lesa bomo s hladnimi ali nevtralnimi toni poudarili, nasprotno pa bomo dosegli, če bomo ostalo opremo izbrali v toplih tonih.

Po drugi strani pa je direkten kontakt s kupcem zelo koristen za oblikovalca, saj dobi povratno informacijo o odzivu kupca na tkanino iz prve roke. V pogovoru z njimi izve tudi za njihove želje in potrebe, ki jih vključuje v nadaljnja razmišljanja o vzorčenju.

REMONTNA DELA V POLETNEM ČASU

Remontna dela so sicer nujno zlo vsake tovarne, vendar jih je potrebno obdobjno opraviti, če hočemo, da nam proizvodnja na strojih in napravah kolikor toliko normalno teče.

Drugače kot prejšnja leta smo morali ta dela opraviti letos v bistveno krajšem času, ker je med planiranim kolektivnim dopustom večino proizvodnje tekla.

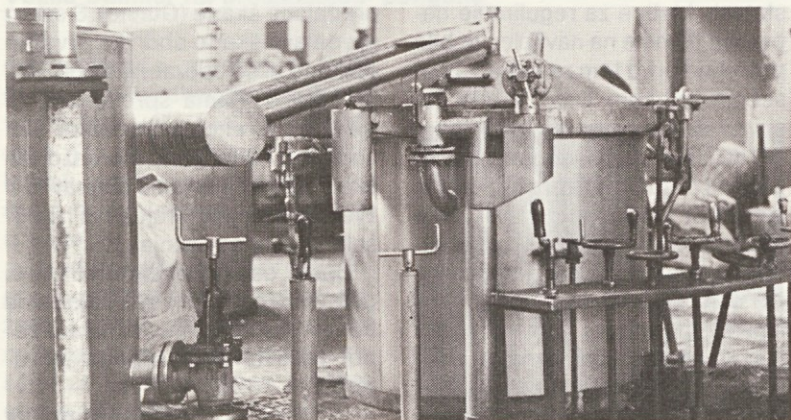
Tako so bili vsi najnujnejši remontni opravljeni v prostih dneh

med praznikih ob 4. in 22. juliju. Ostala dela, ki lahko počakajo, pa bodo opravljena v času do konca leta, ko proizvodnja ne bo delala, oziroma, ko bodo stroji stali.

Med sicer planiranim kolektivnim dopustom je bila opravljena tudi sanacija strehe nad novo apreturo, katere izvajalec je bil SCT iz Ljubljane.

O opravljenih delih vam na tej strani predstavljamo nekaj fotografij.

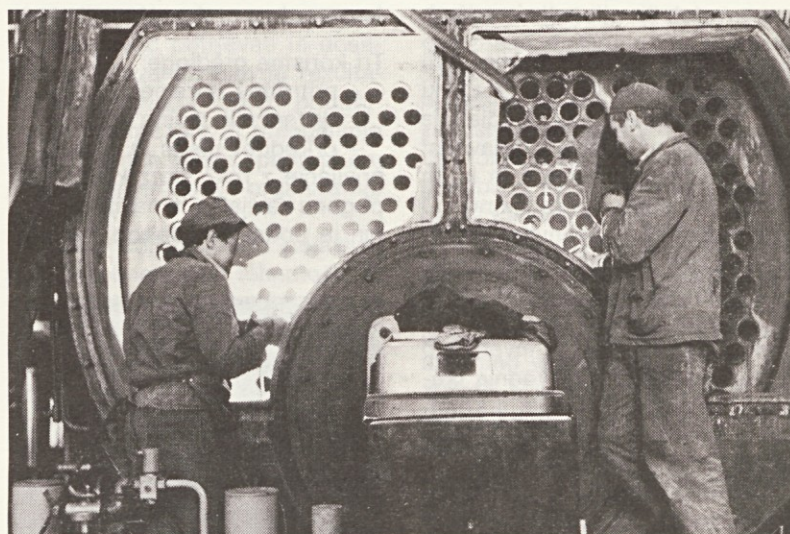
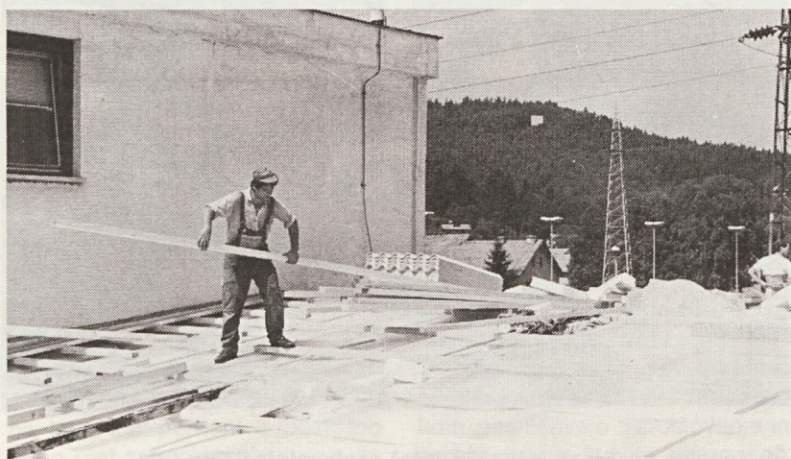
Bogo Modic

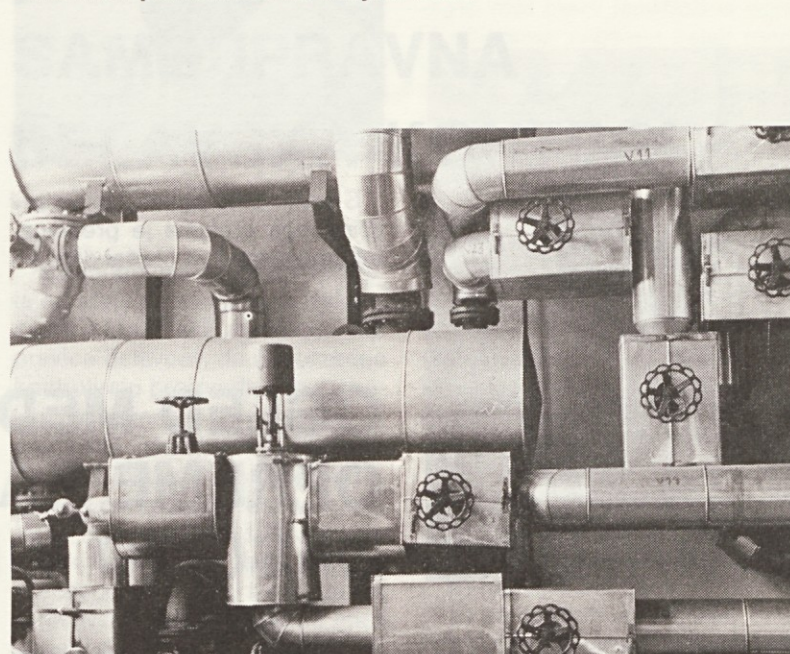
Popravila barvarskega aparata in ostalih instalacij v barvarni

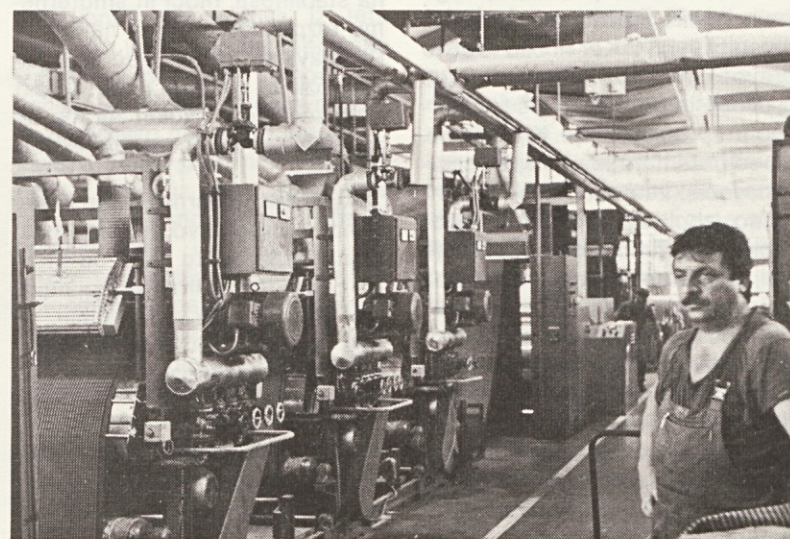
Sanacija strehe nad apreturo

Obnovitev plamenišča na večjem kotlu

Pretesnitev ventilov v kotlovnici in v apreturi

PREDSTAVLJAMO VAM INOVATORJE

V prejšnji številki glasila sem vam predstavila dva inovatorja, ki sta v letošnjem letu predlagala komisiji za inventivno dejavnost dva inovativna predloga in ki jih sedaj koristno uporabljamo. O pomembnosti inovativne dejavnosti je bilo že veliko napisanega, zato bi tokrat samo predstavila še tri inovatorje, ki so med tem časom podali komisiji za inventivno dejavnost TOZD Proizvodnja tkanin nove rešitve in ki jih je komisija ocenila kot koristne predloge oz. tehnično izboljšavo.

Tehnično izboljšavo – lepljenje trakov za Smit statve TS1 je predlagal tov. **Jadran Stevanovič**.

Predlagal je, da stare trakove posevno zbrusijo in jih nato zlepijo. Tako se dobi zadovoljiva dolžina trakov za vnos votka na Smit TS1 statvah. Do sedaj so se ti trakovi že obračali, tako da je bil trak izrabljen iz obeh koncev. Ko je bila celotna dolžina prekratka, tega traku ni bilo možno več uporabiti na statvah TS1. Ker ni bilo možno pravočasno nabaviti novih trakov iz uvoza, je predlagatelj s to rešitvijo preprečil zastoje. Kljub temu, da so potem trakovi prispeli s štirimesečno zamudo, bomo to tehnično izboljšavo še naprej uporabljali, saj omogoča podaljšanje življenjske dobe trakov skoraj za polovico in s tem tudi zmanjša potrebo po uvozu le-teh in s tem je dosežen velik letnik prihrankov.

Tov. Jadran Stevanovič se je v naši delovni organizaciji zaposlil po končani šoli leta 1977. Opravljal je delo tehnologa v tehnični službi. Od leta 1986 pa opravlja delo vodje proizvodnje.

Tri koristne predloge:

- pritrditev zbiralnega grebena
- distančnik okvirja žakarja
- prireditev matic in vijakov za privijanje z roko brez ključev na pogonu navijalca in navijalcu tkanin je podal tov. **Jakob Samas-tur**.

S prvim predlogom – pritrditev zbiralnega grebena je predlagatelj poenostavil in olajšal delo pri

vlaganju, vezanju in pregledu križev temeljnih osnov na Günne žakardskih statvah. To je dosegel tako, da je zbiralni greben (mrežo) gibljivo pritrdil na okvir stroja.

Z drugim predlogom – distančnik okvirja žakarja rešuje težaven obes galirne vrvice za temeljno osnovo na žakarjih Günne statve. Vgradil je distančnik in s tem odmaknil vez okvirja žakarja ter s tem omogočil lažji dostop do galirnih vrvic.

S tretjim predlogom – prireditev matic in vijakov za privijanje z roko brez ključev na pogonu navijalca in na navijalcu tkanin je omogočil lažje, časovno krajše in kvalitetnejše privijanje matic in vijakov pogona navijalca na Günne statvah. Matice za reguliranje napetosti tkanine na navijalcu je bilo potrebno pred tem regulirati s posebnim ključem. Delo je bilo časovno daljše in manj kvalitetno.

Tov. Jakob se je zaposlil v naši delovni organizaciji pred 14 leti in sicer kot barvar v barvarni. Leta 1978 je bil prerazporejen v tkalnico na delo tekstilnega mehanika. Ob delu se je strokovno izpopolnjeval in najprej napredoval v tekstilnega mojstra in nato pa v tehnologa II v pliš tkalnici leta 1986.

Dva koristna predloga

- preprečitev odstopanja zavore pri Smit strojih TP3
- montaža škarij za rezanje pomožnega krajca iz Günne strojev na Smit stroje je podal tov. **Korošec Dragan**, tekstilni mojster v tkalnici, ki pa je med tem časom odšel iz DO.

Pri pogonu oz. obratovanju Smit stroja TP3 je prihajalo do odstopanja zavore in se pri pretrgu stroj ni v trenutku ustavil. Z namestitvijo dodatne varovalke za zavoro pa do tega odstopanja ne prihaja več. S tem odpade tudi čas za popravilo.

Na stroju 32 je Korošec montiral preurejene in za te stroje predelane škarje (Günne). S samo predelavo škarje obdržijo prvotno funkcijo in so uporabne za obe vrsti strojev. Sama sprememba in montaža je enostavna, kakor tudi samo nastavljanje. Z montažo teh škarij se je zmanjšalo popravilo v zvezi z rezanjem krajcev in izboljšala kvaliteta rezanja.

Upam, da bo inovatorstvo v naši delovni organizaciji zaživelo, in da bom v naslednji številki lahko zopet predstavila kakšnega inovatorja.

Milka Klobučar

OGLED MEDNARODNEGA SEJMA OPREME ZA GASILCE IN CIVILNO ZAŠČITO V HANNOVRU

Na sejmu so razni proizvajalci razstavljali najsodobnejšo opremo in zaščito pred požari, ob nesrečah in katastrofah. Državna združenja pa so prikazala sisteme in organiziranje reševanja.

Pri gasilskih vozilih je poudarek na stabilnosti, moči in smoterne-mu razporedu opreme na vozilu. Razstavljeno je bilo več specialnih vozil za gašenje na letališčih, za reševanje z visokih zgradb, za pobiranje nevarnih razlitih tekočin in druga.

Avstrijska tovarna Rosen baner je npr. razvila novo motorno brizgalno, ki je 50 kg lažja od stare oz. od podobnih ima pa tudi nekaj izboljšav za lažje vzdrževanje. Videli smo tudi več ročnikov nove generacije, materiali za spojke so izboljšani in lažji.

Zelo velik je tudi poudarek na osebno zaščito: obleka, dihalni aparati, obutev, radijske zveze, zaščita pred kemikalijami idr.

Tudi v gasilstvo je vstopila elektronika in sicer pri specialnih vozilih ter za centre pri iskanju požarno obrambnih načrtov vse od poti pristopa do vseh detajlov

na zgradbah. (Vse podatke je potrebno seveda sproti ažurirati).

Za nedostopne kraje pa se uporablja gasilske helikopterje in letala. Vozila rdečega križa imajo

20-tonska gorila za gašenje letal proizvajalec Renault

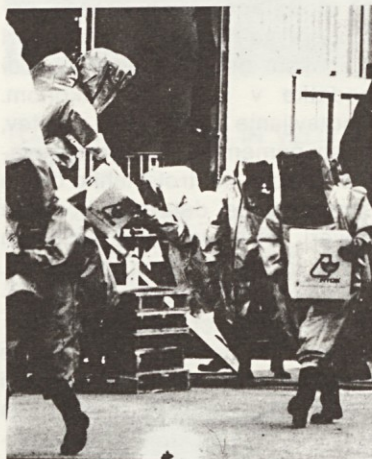

Vozila Daimler na preizkusnem poligonu

najsodobnejšo opremo z možnostjo medicinskega posega že v vozilu, isto velja tudi za helikopterje. Da ne govorimo o poljski kuhinji, naprav za reševanje iz ruševin in vozil, naprav za reševanje iz vode idr.

Izredno veliko je bilo propagandnega gradiva za preprečitev požarov, ročnih gasilnih aparatov, materialov za požarne zidove, zaščita za kable, posebna zaščitna stekla, tkanine iz kevlar vlakna... Ni pa bila pozabljena tudi zgodovina in pomen gasilske organizacije. Kot zaključek bi pripomnil, da mi kar precej zaostajamo za razvitim svetom in to ne samo po opremi, ampak tudi po kulturi. Dostikrat bi bilo z nekaj dobre volje marsikaj storjeno, ampak ta vzgoja izhaja od nas že od otroka.

Stane Istenič

Dobra zaščitna obleka predstavlja varnost gasilcev in reševalcev

ZNANJE JE POGOJ ZA UČINKOVITO DELO

Sodobna znanost in tehnologija, ki se vedno hitreje uveljavljata v razvitim svetu, zahtevata tudi kadre z ustreznim znanjem. Naše gospodarstvo vedno bolj zaostaja za sodobnim svetom in v bodoče bo nujno, da ta razkorak zmanjšamo.

Dobri kadri – kot pogoj za uspešno delo – pa so tisti, ki imajo ustrezno znanje in ki ga uspešno uveljavljajo pri svojem delu. V SR Sloveniji se vsako leto rodi okrog 30.000 otrok, več kot 26.000 mladih pa išče zaposlitev. V preteklih dvajsetih letih se je število zaposlenih povečalo za okrog 20.000 na leto, kar pomeni 3 odstotno letno rast zaposlovanja.

Slovenija je z 42 odstotki zaposlenega prebivalstva po stopnji zaposlenosti v samem vrhu razvitih držav. Nekaj povsem drugega pa govorijo podatki o produktivnosti dela, o izobrazbeni sestavi zaposlenih in o našem življenjskem standardu. Izobraževali smo se enostransko, za relativno enostavno in manj zahtevno preobrazbo gospodarstva in družbe. Zato se nam danes dogaja, da naši kadri niso sposobni upravljati s sodobno tehnologijo, ki se u porablja v razvitim svetu.

Zaradi gospodarskih težav in ostalih omejitev se bo v prihodnjih letih zmanjševalo zaposlovanje in naraščalo bo število brezposel-

nih, kar že kažejo podatki iz prvega polletja letošnjega leta. Prav tako se spreminja zakonodaja, ki ne bo »zagotavljala«, da lahko delavec ostane na svojem delu do upokojitve. Nenehno se bo moral vsak delavec potrjevati in dosegati načrtovane delovne rezultate. To pa seveda pomeni pridobivanje novih znanj in prilagajanje novim tehnološkim postopkom ter spremembam organizacije dela.

Vedno bolj se bodo pojavljali tudi takoiimenovani tehnološki in ekonomski viški delavcev. Te delavce bo treba pogosto prekvalificirati na višjo strokovno raven (pogosto tudi na drugem področju), da bodo usposobljeni za zahtevnejše delo. V zadnjih mesecih delovne organizacije skoraj ne

zaposlujejo več nekvalificiranih delavcev in v delovno organizacijo sprejemajo samo delavce s primerno strokovno izobrazbo.

Vsaka težja gospodarska ali družbena situacija sili delovne organizacije, da iščejo tudi notranje rezerve. Ena izmed pomembnih notranjih rezerv je tudi smotrna zaposlitev delavcev. To pomeni, da mora biti delavec primerno usposobljen za opravljanje svojega dela in sorodnih del.

Primerno znanje pa je seveda samo eden izmed pogojev za uspešno opravljanje dela. Volja in pripravljenost za delo tudi pomembno vplivata na delovne rezultate, ki so vidni v količini in kakovosti dela pri posamezniku in v delovni organizaciji.

Vladimir Kočevar

SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA

I.

Samoupravna delavska kontrola oz. ideja o uvedbi le te, izvira iz časov oktoberske revolucije, kot pravica delavcev, da neposredno kontrolirajo proizvodnjo in razpolaganje s sredstvi ter upravljanje s celotnimi družbenimi sredstvi. Današnji institut delavske kontrole, ki je opredeljen v Ustavi iz leta 1974, ni nov tudi v naši ustavni zakonski praksi. Že leta 1945 je predsedstvo AVNOJ izdalo zakon o delavskih zaupnikih, ki so imeli posebne naloge na področju zaščite socialnih, gospodarskih in kulturnih pravic delavcev, nameščencev in uslužbencev.

Delavsko kontrolo kot sestavni in najbolj revolucionarni del procesa samoupravljanja je prvič institucionalizirala ustava iz leta 1963, ko je opredelila vsebinska vprašanja in naloge samoupravljanja z namenom, da delovni ljudje zagotovijo notranjo kontrolo in javnost dela v delovnih organizacijah. Ustava iz leta 1974 pa že opredeljuje osnovna izhodišča za uresničevanje in izvajanje samoupravne delavske kontrole kot neločljivega dela celotnih samoupravnih pravic in dolžnosti delavcev, ki odločajo o delu in rezultatih svojega dela.

Z ustavo SFRJ in z zakonom o združenem delu je delavska kontrola institucionalizirana, da bi lažje opravljala svojo funkcijo v delitvi samoupravnega dela. Sa-

moupravna delavska kontrola je samo ena izmed oblik nadzorno zaščitne funkcije v samoupravni organiziranosti dela, zlasti je poudarjena njena zaščitna funkcija, ki naj bi varovala pridobitve našega samoupravljanja.

II.

Delavci uresničujejo kontrolo izvrševanja sklepov ter kontrolo dela organov TOZD in v drugih organizacijah na tri načine:

- neposredno sami,
- po organih upravljanja,
- po posebnem organu samoupravne delavske kontrole (komisija, odbor itd.).

V TOZD se vprašanje samoupravne delavske kontrole uredi s statutom, v DO oz. SOZD pa s samoupravnim sporazumom o združitvi v DO oz. SOZD ter statutom teh dveh organizacij. Ti akti zlasti urejajo pravice, dolžnosti in odgovornosti delavcev, organa upravljanja in posebnega organa samoupravne delavske kontrole, kako delavci uresničujejo delavsko kontrolo in kakšno pravico in obveznosti imajo strokovne službe ter kako zagotoviti podatke in pogoje za delo samoupravne delavske kontrole.

a) Ena najpomembnejših oblik neposrednega uresničevanja samoupravne delavske kontrole je tudi aktivnost delavcev na zborih, kjer obravnavajo vprašanja, ki so povezana s kontrolno funkcijo poslovanja in delovanja. Na z boru lahko delavec izrazi pripombe,

predloge, mnenja ali pa zahteva dopolnilne podatke in poročila, ki mu omogočajo, da uresničuje kontrolno funkcijo.

b) Delavci poleg neposrednega uresničevanja pravice kontrole, uresničujejo samoupravno delavsko kontrolo tudi po delavskem svetu, ki mu ustava in zakon nalagata vrsto pravic in dolžnosti v zvezi z opravljanjem kontrole.

Delavski svet kontrolira:

- izvrševanje sprejetih sklepov,
- delo svojega izvršilnega organa,
- delo poslovnega organa in strokovnih služb,
- delo posebnih pooblaščenec in delavcev s posebnimi pooblastili idr.

Delavski svet lahko zahteva, da mu izvršilni, poslovodni organ in strokovne službe pošiljajo poročila o delu, poleg tega pa ima pravico in dolžnost vsem tem organom dajati navodila, smernice in napotke za delo oz. za odpravo nepravilnosti. Posebna dolžnost delavskega sveta je, da prouči vsak predlog organa samoupravne delavske kontrole in da odpravi vse nepravilnosti, o katerih ga je obvestil organ samoupravne delavske kontrole. O svojih ukrepih mora delavski svet obvestiti ta organ. Če pride med samoupravno delavsko kontrolo in delavskim svetom do nesoglasja oz. če delavski svet meni, da predlog organa samoupravne delavske kontrole ni utemeljen, odločajo o takšnem sporu delavci na zborih ali z drugimi oblikami osebnega izjavljanja v skladu s samoupravnim sporazumom o združitvi oz. s statutom.

c) Posebni organ (komisija, odbor, svet in dr.) se obvezno po zakonu oblikuje v vseh OZD in drugih organizacijah in skupnostih. Omenjeni organ se oblikuje na delegatskih osnovah, člani pa so voljeni in odpoklicani na način, ki ga določa samoupravni splošni akt. V postopku kandidiranja sodeluje organizacija sindikata in sicer določi listo kandidatov in izvede kandidacijski postopek. Volitve članov organa samoupravne delavske kontrole se izvedejo praviloma takrat, kot volitve delegatov v delavski svet. Vsaka TOZD v DO oz. SOZD, mora imeti svojega delegata.

Pristojnosti organa samoupravne delavske kontrole urejata ustava in zakon o združenem delu.

Samoupravna delavska kontrola ima po ZZZD pravico nadzorovati:

- izvajanje statuta in drugih samoupravnih splošnih aktov OZD ter samoupravnih sporazumov in

družbenih dogovorov,

- izvajanje sklepov delavcev, organov upravljanja, izvršilnih organov, poslovnega organa ter skladnosti teh aktov s samoupravnimi pravicami, dolžnostmi in interesi delavcev;

- uresničevanje delovnih obveznosti in samoupravljaljskih funkcij delavcev in organov;

- odgovorno in družbenogospodarsko smotno uporabo družbenih sredstev;

- uporabo načela delitve po delu pri razporejanju čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke;

- uresničevanje in varstvo pravic delavcev v delovnih razmerjih, in nadzorstvo v TOZD;

- obveščanje delavcev o vprašanih, ki so pomembna za odločanje in nadzorstvo v TOZD;

- uresničevanje drugih samoupravnih pravic, dolžnosti in interesov delavcev.

Organ delavske kontrole nima pravice in tudi ni njegova dolžnost, da odloča in s svojimi ukrepi odpravlja opažene in ugotovljene nepravilnosti, ampak da se obrne na pristojne organe in od njih zahteva njihova pravočasno odpravo. Pri tem se pa mora angažirati tudi sindikat.

Podrobnejše pravice, dolžnosti in odgovornosti članov organa samoupravne delavske kontrole morata urejati statut in drugi samoupravni splošni akt oz. pravilnik o uresničevanju samoupravne delavske kontrole.

Odgovornost člana organa samoupravne delavske kontrole je odgovornost za opravljanje samoupravnih funkcij. Sankcija za neizvrševanje pravic in dolžnosti članov v tem organu je odpoklic. Člani samoupravne delavske kontrole niso odgovorni delavskemu svetu, temveč odgovarjajo neposredno delavcem, ki so jih izvolili.

Osnovna načela, na podlagi katerih temeljijo metode dela organa samoupravne delavske kontrole, so: samostojnost, odgovornost članov, povezovanje vseh pristojnih dejavnikov in kolektivna narava dela. Pri uresničevanju svojih pravic, dolžnosti in odgovornosti organ samoupravne delavske kontrole kontrolira celovitost dela in poslovanja organizacije oziroma skupnosti ter skladnost samoupravnih splošnih aktov ter izvajanje le teh. Pri svojem delu ima pravico obračati se na organe, ki so pristojni za nadzorstvo nad zakonitostjo dela OZD, na družbenega pravobranilca samoupravljanja, na službo družbenega knjigovodstva in na druge organe družbenega nadzorstva in kontrole ter na sindikat. Sodelovanje s temi organi je nujno že po sami naravi dela, vsi ti organi pa so dolžni pomagati organu samoupravne delavske kontrole pri njegovem delu in mu dajati tudi podatke v skladu z zakonom. Ugotavljanje posameznih dejstev, ki so pomembna za uresničevanje funkcije kontrole, lahko organ samoupravne delavske kontrole poveri ustreznim strokovnjakom zunaj lastne OZD oz. skupnosti. Če se pomanjkljivosti ne odpravijo kljub opozorilom organa samoupravne delavske kontrole, je treba v tem obvestiti delavski svet OZD in sindikat. Če tudi tega delavski svet ne stori, je treba obvestiti pristojne organe družbenega nadzorstva zunaj organizacije.

Če je s sklepi določenih organov prizadeta družbena lastnina v OZD mora organ samoupravne delavske kontrole opozoriti na ugotovljene pomanjkljivosti delavski svet in obvestiti o tem sindikat. Če delavski svet v tem primeru nič ne ukrene, predlaga organ delavske kontrole skupščini družbenopolitične skupnosti, naj zadrži izvršitev sklepa ali drugega

akta, s katerim se kršijo samoupravne pravice in je prizadeta družbena lastnina.

Svoje sklepe organ samoupravne delavske kontrole sprejema na sejah. O svojem delu in stališčih mora obveščati delavce v rokih in na način, ki jih določajo statut ali samoupravni sporazum o združitvi in drugi samoupravni splošni akti.

III.

V konkretni družbeni praksi je še veliko vrzeli, ki jih moramo pri uravnavanju družbenega dela in življenja čimprej zapolniti, tako tudi na področju samoupravnega organiziranja v združenem delu in uresničevanju sistema družbenoekonomskih odnosov. Največ vrzeli je na področju združevanja dela in sredstev, svobodne menjave dela, obveščanja delavcev itd. Urejanje teh vprašanj objektivno omejuje možnosti širše družbene skupnosti, da pravočasno razkrija vse omenjene in druge slabosti, ki se pogosto skrivajo za navidezno urejenostjo razmerij v združenem delu. Samoupravna delavska kontrola je tem razmeram najbližja, lahko jih sproti analizira in pomembno prispeva, da proces družbenoekonomske preobrazbe ne zastane. Ima pa tudi mnoga pooblastila, od pravic delavca v zvezi z delavsko kontrolo, do pravic posebnega organa delavske kontrole, da vztraja pri odpravljanju vseh ugotovljenih pomanjkljivosti. Prav ta pa daje samoupravni delavski kontroli poseben položaj in vlogo v procesu družbene preobrazbe. Kontrola vse bolj postaja pomembno sredstvo za revolucionarno premagovanje slabosti.

Milan Vasiljevič

TRI ŠALE

VSAK POLOVICO

- Ali si ti vedno zapisuješ, kar kupiš v trgovini?
- Ne, samo do petnajstega.
- Pa potem?
- Potem si zapisujejo v trgovini.

DOLG

- Oprosti Oskar, dolžan si mi

dva tisoč dinarjev

- V redu!« Oproščam ti.

TEŽAVE SEDME SILE

Po pogovoru z visokim funkcionarjem pride novinar v uredništvo. »Kaj je povedal?« vpraša urednik.

»Oh, prav ničesar!«

»Dobro, napiši to na tipkani strani in poll!«

Ivanka Prezelj

PREGOVORI IN REKI NA SLOVENSKEM

Kdor laž govori, vso vero izgubi. Kdor preveč obljublja, zaupanje izgublja.

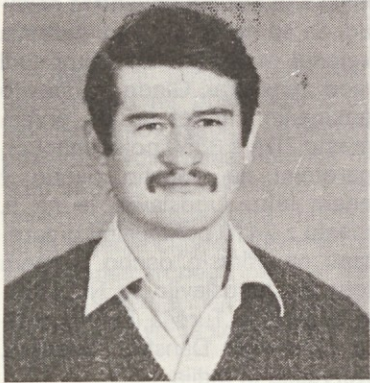
Kdor preveč zaupa, večkrat obupa.

Kogar se bojiš, tega ne ljubiš.

Ne verjame, dokler ne objame.

En sam vol ne more delati.

PREDSTAVLJAMO VAM PRESEDNIKE KOMISIJ SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

DSSS

MILAN VASILJEVIČ – zaposlen v delovni organizaciji od leta 1987, opravlja dela in naloge pravnega referenta v pravni službi

TOZD ENERGETIKA IN VZDRŽEVANJE

IVAN CANKAR – zaposlen v delovni organizaciji od leta 1963, opravlja dela in naloge mizarja

DO DEKORATIVNA IN TOZD PROIZVODNJA TKANIN

SAŠA KOGOVŠEK – zaposlena v delovni organizaciji od leta 1980, opravlja dela in naloge skladiščnika v skladišču gotovih izdelkov

TOZD PREDILNICA

HEDVIKA SKUBIC – zaposlena v delovni organizaciji od leta 1957, opravlja dela in naloge knjigovodja proizvodnje in materiala

PRAVNI NASVETI

IZREKANJE UKREPA DENARNE KAZNI

Denarna kazen je eden od petih disciplinskih ukrepov, ki je urejen v prvem odstavku 151. člena ZZD in se lahko izreče za katerokoli kršitev delovne obveznosti oz. delovne discipline, razen za tisto,

za katero je določeno, da se obvezno izreče ukrep prenehanje delovnega razmerja.

Prvi odstavek 151. člena ZZD (Ur. list SFRJ št. 11/88) se glasi: Ukrep denarne kazni se sme izreči delavcu v višini do 15 odstotkov povprečnega čistega osebnega dohodka, ustvarjenega v

prejšnjih treh mesecih in sme trajati do šest mesecev.

Iz tega določila se da razumeti, da je ta odstotek lahko nižji, ne more pa biti višji od 15 odstotkov in da je lahko čas, za katerega se bo denarna kazen izrekla tudi krajši in ne sme biti daljši od šest mesecev.

Disciplinska komisija bo v posameznem primeru lahko izrekla denarno kazen v višini od enega odstotka do maksimalnega števila mesecev, določenega v pravilniku o odgovornosti delavcev za delovne obveznosti. Če v tem pravilniku ne bi bilo omejitev, potem bi se denarna kazen lahko izrekla v okvirih, določenih v zakonu.

Člen 158. a Zakona o delovnih razmerjih določa, da je pravno-močna odločba disciplinske ko-

misije o izrečni denarni kazni izvršilni naslov.

To pomeni, da bo delovna organizacija lahko denarno kazen po pravnomočnosti disciplinske odločbe, delavcu odtegnila od osebnega dohodka. Disciplinska odločba bo postala pravnomočna, če zoper odločbo disciplinske komisije ne bo vložen ugovor. Osnova za izrek denarne kazni je povprečni osebni dohodek delavca zadnjih treh mesecev. Izvršitev denarne kazni se po novi ureditvi ne more več pogojno odložiti, ker zakon tega ne predvideva. Denarno kazen je treba začeti izvrševati takoj po pravnomočnosti, pri prvem naslednjem izplačilu osebnega dohodka, seveda, če je tehnično možno glede na preostanek časa od pravnomočnosti do plačila.

Milan Vasiljevič

POČITNIŠKO DELO V NAŠI DO

Zaradi proizvodnih potreb in dela nekaterih oddelkov tudi med kolektivnim dopustom smo organizirali počitniško delo otrok delavcev naše DO v mesecu juliju in avgustu.

Na objavo v dnevnih informacijah se je prijavilo za delo v mesecu juliju 17 kandidatov in za mesec avgust 13 kandidatov.

Izmed prijavljenih smo izbrali vse tiste, ki so v letošnjem letu dopolnili petnajsto leto.

Delo opravljajo v dveh izmenah v oddelku pripravjalnice, pletilnice in tkalnice.

Nagrajeni bodo za uspešno opravljeno delo à 1.864,- din na uro in za manj uspešno delo à 553,- din na uro.

Da bi zvedeli, zakaj so se učenci in dijaki odločili za delo med počitnicami v naši delovni organizaciji, so se nekateri izmed njih odzvali našemu vabilu in opisali svoje vtise.

JAMBOR IRENA

Delo v Dekorativni sem sprejela, da mi počitnice ne bi minile v brezdelju in da bi hkrati zaslužila nekaj denarja. Zdelo se mi je da bi bilo zanimivo spoznati to veliko tovarno in delo, ki poteka v njej. Prvi dan, ko smo prišli na delo, so nas seznanili s predpisi o varnosti pri delu in požarni varnosti. Potem pa smo iz tega znanja, ki smo si ga pridobili pisali tešt. Po testu so nas razporedili na delo. Mene in Jano so poslali v pletilnico. Prve

dni sva delali v stari, kasneje pa tudi v novi pletilnici. Najino delo je bilo preprosto, dajali sva Warkopse na vtičnice. Vmes so naju za nekaj ur tudi prestavili v tkalnico. Delo ni minilo brez veselih pripetljivajev, vendar sem se razveselila, ko ga je bilo konec.

Kot nekvalificirana delavka sem opravljala temu primerno delo – torej fizično relativno naporeno, predvsem pa enolično in moreče. Edino sprostitev je prinašal odmor z malico in pa to, da so naju uporabljali tudi pri raznih stranskih opravilih.

Dekorativna je za nas praktično lepo poskrbela, prikazali so nam tudi življenje delavca. Tekstilna industrija se mi zdi zelo zanimivo področje, vendar samo v podobi zanimivejših, odgovornejših in bolj ustvarjalnih del, za katere pa je pač potrebno več izobrazbe.

MAKS IVANUŠA

V tovarno sem prišel zato, ker želim kupiti nekaj željenih stvari. Delam v pripravjalnici, vendar nimam stalnega delovnega mesta. Zato opravljam različna dela, ki mi jih odredi nadrejeni. V prvem tednu dela v tovarni sem se bolj stežka privajal osemurnem delavniku, sedaj pa sem se privadil in vse je v redu. Najbolj me veseli to, da ne opravljam monotono delo, saj mi različna dela dajejo energijo. Dekorativna se mi zdi dokaj

urejena tovarna, saj so v vsakem oddelku gasilni aparati in znaki za nevarnost in prepoved.

MOJCA VUKOVIČ

Na počitniško delo v Dekorativno sem prišla zaradi žepnine. Žepnino potrebujem predvsem za šolo, za kakšen priboljšek mi pa sigurno ne bo nič ostalo. Počutim se dobro, sodelavka me je sprejela zelo lepo. V Dekorativno sem

prišla tudi zato, ker tukaj delata moja mami in brat.

SIMEUNOVIĆ MIRJANA

Končala sem osnovno šolo. V Dekorativno sem prišla na počitniško delo, da bi si zaslužila nekaj denarja za nadaljnje šolanje. Prišla sem z velikim veseljem, saj so me lepo sprejeli in sem se sodelavci in nadrejenimi lepo razumela. Zato mi bo Dekorativna, kjer sem prvič delala, ostala v lepem spominu.

NAŠI DELAVCI ODHAJAJO V POKOJ

FRANCKA KOPRIVEC snažilka v DSSS

Francka se je zaposlila v naši DO pred sedemnajstimi leti, tedaj ko sta njena otroka že nekoliko odrasla. Da bi se jima lažje posvetila, je sklenila delovno razmerje le za popoldansko delo. Vsa ta leta je skrbela, da so bili delovni prostori lepo urejeni in pospravljani.

Zaradi zdravstvenih težav, ki so je spremljale dolga leta, je marsikdaj težko opravljala svoje delo, vendar je kljub temu rada prihajala med nas in natančno opravljala odrejeno delo.

Ob odhodu v pokoj ji želimo predvsem dobrega zdravja, zadovoljstva v osebnem življenju, da bi ji vsa leta, ki so pred njo minevala v mirnem in srečnem sožitju z vsemi, ki jih ima rada.

MARIJA MANDIČ tkalka v tkalnici

Polnih trideset let je Marija delala v naši DO. Vsa ta dolga leta je opravljala delo tkalke, veliko let tudi v nočni izmeni.

Marija je imela rada svoje delo. Kljub temu je bilo potrebnega veliko truda da je obvladovala zahtevno delo.

Za njeno dolgoletno pripadnost naši DO in za vse marljivo in vestno opravljeno delo se ji zahvaljujemo in ji v naslednjih letih želimo veliko srečnih in veselih dni v družinskem krogu.

MARIJA RATKOVIČ previjalka v pripravljalnici

Marija je prišla v našo DO pred 29. leti. Zaposlila se je v oddelku

pripravljalnici. Delala je na različnih delih. Zaradi zdravstvenih težav je bila ocenjena na opravljanje lažjega dela in dela s skrajšanim delovnim časom.

Ko se od nas poslovlja zaradi invalidske upokojitve po dolgih letih dela se ji zahvaljujemo za ves trud in ji predvsem želimo trdnega zdravja, zadovoljstva ter vsega česar si sama najbolj želi.

IVANKA KUŽNIK tkalka v tkalnici

Ivanka se je zaposlila pri nas pred dobrimi 28. leti. Vsa ta dolga leta je opravljala delo tkalke. Bila je marljiva in prizadevna delavka. Svoje delo je imela rada in se je odločila za odhod v predčasni pokoj zaradi zdravstvenih težav.

Za ves njen trud in prizadevnost se ji zahvaljujemo in ji želimo dobrega zdravja ter še veliko srečnih in veselih dni.

ANA PREMK referent za vrednotenje izdelkov

Pred 30. leti se je Nuša zaposlila v naši DO, tedaj ko je bila v cvetu mladosti. Ostala je zvesta naši DO vse do predčasne upokojitve.

Nuškino delo je bilo zahtevno in odgovorno. Z leti dela si je pridobivala strokovnega znanja in prav tako tudi napredovanja od normiranskega dela, obratnega tehnika, kalkulanta do referenta za vrednotenje izdelkov.

Ob odhodu v pokoj se ji za vse vloženo, prizadevno opravljeno delo iskreno zahvaljujemo in ji želimo veselih in srečnih dni z vsemi, ki jih ima rada.

Marija Tanko

ZAČNIMO ŽIVETI ZDRAVO

O kajenju in njegovih škodljivih vplivih na človekovo telo je bilo napisano veliko besed. Mnogokrat so le-te naletele na gluha ušesa in posmehe kadilcev češ »že spet nam pridigajo«.

Kajenje ne moremo nikomur prepovedati, saj je kajenje tako rekoč pravica vsakega človeka. Prav tako pa je pravica vsakega človeka-nekadilca, ta, da vdihuje zrak brez cigaretnega dima. In prav tega se kadilci premalo zavedajo.

Na žalost pa se kadilci spominjo na škodljive vplive kajenja šele takrat, ko se pričnejo pojavljati zdravstveni problemi.

Prvo poročilo o kajenju tobaka imamo od znamenitega morjeplovca Kristofa Kolumba. 15. oktobra 1492 leta je po izkrcanju na otoku Gvanahamiju v bližini Kube zapisal v svoj ladijski dnevnik, da je srečal rdečeokožce, ki »so imeli v rokah nekakšen ogenj in liste, ter so skozi usta in nos puhali oblake dima«. Ob odkritju Amerike so Indijanci tobak že kadili, njuhal, žvečili in njegov sok tudi pili. Uživanje tobaka je bila namreč zelo stara obredna navada. Ko se je Kolumb s svojimi pomorščaki vrnil v Španijo, se je kadilna novost hitro razširila po Evropi in od tod tudi drugam. Malokdo pa danes ve, da so zdravniki nekoč skozi stoletja hvalili in uporabljali tobak kot zdravilo zoper različne bolezni. Tobakovo zelišče so imeli za »Herbo panacejo«, torej za rastlino, ki zdravi vse bolezni. Vse do 19. stoletja so tobak največ uživali s pipo, nato pa je pipo začela izpodrivati cigara. Novost v kajenju pa so prinesli na Zahod vojaki iz krimske vojne, kjer so videli, da Turki in Rusi kadijo tobak v obliki cigarete.

Cigareta z možnostjo inhaliranja tobakovega dima je šele omogočila množično uživanje tobaka, ki je postajalo na začetku 20. stoletja vse bolj popularno.

Epidemično širjenje kajenja cigaret je najprej pričelo osvajati moške in šele nekaj desetletij kasneje tudi ženske.

Za nekatere evropske dežele in tudi za Slovenijo je šele prva svetovna vojna pomenila množično »šolanje« novih kadilcev cigaret: avstro-ogrsko vojska je na frontah redno oskrbovala vojake z »zavoječkom cigarete«.

Novejša poročila iz raznih dežel pričajo da se je zavest o škodljivosti kajenja sicer utrdila in da mnogi ljudje žele opustiti to navado, da pa na drugi strani narašča kajenje med mladino kakor tudi med ženskami. Glede na število pokajenih cigaret so na prvem mestu ZDA s 3850 pokajenimi cigaretami na odraslo osebo v enem letu. Jugoslavija je na 9. mestu z 2410 pokajenimi cigaretami na odraslo osebo v enem letu. Za Jugoslavijo so Nizozemska, Španija, Turčija, Finska, Italija, Francija, Danska, Švedska, Norveška in Indija.

Medicinski problem uživanja tobaka je v sestavinah tobakovega dima. V tobakovem dimu je več kot tisoč kemičnih spojin, med katerimi je najpomembnejši živčni strup – nikotin. Nikotin deluje v telesu na tiste žilce kadilca, ki izločajo posebne sestavine (kateholamine). Povečana količina teh spojin, ki jo sproži kajenje, škoduje srcu, krvnim žilam, prebavilom in drugim organom. Čep rav nikotin ne deluje tako smrtno, pa je to t.i. zastupljanje na obroke, ki se vrši dan za dnem – iz leta v leto!

Druga škodljiva snov je tobakov katran. Z izdihom tobakovega dima skozi robec, se kadilec lahko prepriča, kakšna je vsebina, ki se po inhalaciji useda na stene dihalnih poti. Pri kajenju 10 cigaret na dan se v 10 letih prilepi na površino grla, sapnika in bronhijev okoli 1 kilogram katrana!

Kadilci cigaret pa redno vdihavajo tudi strupeni plin brez vonja, imenovan ogljikov monoksid. Količina ogljikovega monoksida narašča proti koncu kajene cigarete. Ogljikov monoksid veliko hitreje kot kisik vstopa v kri in tako lahko pri hudem kajenju pride do pomanjkanja kisika v posameznih organih.

BOLEZNI KADILCEV:

– Pri kadilcu se v dihalnih poteh ustvarja 100-krat večja količina sluzi, ki pa se počasneje izpraznjuje ali celo zastaja v pljučih. Kadilec mora zato kašljati in tako s kašljanjem izpraznjevati s katranom pomešano sluz iz dihalnih poti. Vsakodnevni kašelj s sluzivim izmečkom označujemo kot t.i. »normalni« katar kadilcev ali enostavni kronični bronhitis.

– Pri nekaterih kadilcih pa se v zastajajoči sluzi prično razmno-

ževati mikroorganizmi, ki povzročajo, da se nekatera dihalna pota dokončno zapro in nastopi t.i. obstruktivni kronični bronhitis.

Kronični bronhitis je skoraj obvezen spremljevalec kadilca cigaret, ki se v začetku pojavlja kot jutranje izkašljevanje.

– Približno 90 odstotkov vseh primerov ugotovljenega priključnega raka prizadene kadilce cigaret.

– nikotin in ogljikov monoksid neposredno ne poškodujeta dihalnih organov, zato pa so njihove posledice vdihavanja vidnejše na srcu in ožilju. Raziskave so v zadnjem času podkrepile mnenje, da je kajenje cigaret glavni vzrok za nastanek srčnega infarkta. Nevarnost srčnega infarkta je pri kadilcih 6-krat večja kot pri nekadilcih.

– Nekateri kadilci cigaret po 40. letu starosti opazijo, da pri hitrejši hoji dobe bolečine v mečih.

Št. pokajenih cigaret:

Manj kot 10 cigaret na dan
10–19 cigaret na dan
20–39 cigaret na dan
več kot 40 cigaret na dan

Bolečine med hojo so posledica zaapnenja in zoženja žil odvodnic v spodnjih okončinah. Če bolnik ne preneha kaditi, bolezen navadno napreduje.

– Nikotin v tobakovem dimu je povezan tudi z nastankom rane na želodcu.

Posebno škodljivo je kajenje nosečnic, saj med nosečnostjo kadita cigareto vselej dva: mati in otrok v njenem telesu. Posledice kajenja se kažejo tako v rasti ploda kakor tudi v porodni teži novorojenčkov. Matere-kadilke rodijo manjše in lažje otroke kot nekadilke.

Kadilci pa so tudi neznosna nadloga za nekadilce. Nekadilci v zaprtih in slabo zračenih prostorih vdihavamo cigaretni dim in smo tako izpostavljeni »pasivnemu kajenju«.

Spodnja razpredelnica kaže odstotek kadilcev, ki so danes stari 35 let, a ne bodo dočakali 65 rojstnega dne.

% kadilcev, ki ne bodo dočakali 65 let:

27 %
35 %
39 %
45 %

Kajenje tobaka ni samo naslada, temveč tudi nadloga, ki ogroža zdravje kadilcev, pa tudi njihovo življenje.

KADILEC KADI, KER NE MORE PRENEHATI S ŠKODLJIVO RAZVADO, REŠITEV JE SAMO V ENKRATNEM SKLEPU: S T O P

CVETOČA POBOČJA KARAVANK

Pozno pride pomlad v gore, julija ko nekateri odhajajo dopustovat na morje, takrat se v srednjegorju poraja neizmerna paleta čudovitih barv cvetja in temno zelena barva trave, s sončne strani Karavank ozeleni prav do vrhov.

Cvetijo pogačice, ki so nižje že ovenele, murke so še sveže, dehtijo nageljni in tudi planike sicer še skromne silijo na dan. Če želiš to lepoto doživeti, videti, potem moraš zapustiti betonske bunkerje naših stanovanj, asfaltne ceste,

hreščanje kasetofonov, ki v blokih z oken tulijo in jih moraš poslušati. Če želiš mir se podaj v gore na mehke stezice, gorske poti, med macesne osamljene, prepadna ostenja in čisti zrak.

Takšno lepoto lahko doživiš na poti od Ljubelja preko Zelenice na Stol ali Vrtačo. Prav v juliju je tam raj, cvetja na pretek, obiskovalcev ne preveč in če imaš še lepo vreme, kaj hočeš še več.

Avtobus, ki pelje iz Ljubljane ob sredah in sobotah za Celovec, te popelje do Ljubelja. Tukaj izstopiš in potem je svet tvoj. Tako sem šel nekega čudovitega jutra. Čep rav te avtobus na Ljubelj pripelje nekoliko pozno okrog 8. ure, oprtam nahrbtnik, s pogledom v nebo skušam ugotoviti kakšno bo vreme – če bo držalo – in že sem v gozdu. Počasi začnem po stezi proti Zelenici, ki se drži nekaj časa žičnice nato pa spet samostojno nadaljujejo proti Zelenici. Rododendron in rumene marjetice me spremljajo ob poti, še gams, ki se pase pri ostanku zadnjega snega, se ne zmeni dosti za mene.

Grem mimo doma na Zelenici, kjer se odcepi steza levo na Begunjščico, srednja preko Šija pl., zgornja pa proti Vrtači in Stolu. Prijetno zvonenje krajih zvoncev, njihovo mukanje me spremlja med borovci in macesni, že se vidi v daljavi STOL. Steza se rahlo dviguje, duh po nageljnih je prisoten povsod, tudi murke nekatere že odcvetele prijetno dišijo. Vse se ti ponuja, samo gledaš to lepoto, ki je neponovljiva, vedno drugačna, enkratno lepa. Kmalu se odcepi steza za Vrtačo, vreme je lepo, opazujem gibanje oblakov, vetra, vreme bo držalo si rečem in se odločim, da spotoma obiščem še ta vrh. Varno se vzpenjam nekaj časa po pobočju strmine na greben, kjer se odcepi nemarkir-

na pot na levo proti Stolu in Celovški koči. Še se vzpenjam, cvetja predvsem encijana – kot mu pravimo – je vse modro, pa belih zvončkov, pelina za žejo, in tako po grebenu vse do vrha. Severna stran je prepadna vendar steza varna, obmejni kamni kažejo kdaj si na naši ali avstrijski strani. Vrtača je visoka 2180 m, ima dva vrha našega in avstrijskega. Posebno avstrijski je lep, na njemu je postavljen cepin z vrvo in napisno tablo, sicer sta pa le nekaj metrov narazen. Tudi knjigo in žig imata, vsak svojega. Pogled je lep predvsem na koroško stran, vidi se Celovec, Borovlje, Drava se lesketa v soncu, na našo stran se lepo vidi Begunjščica, severne stene Košute in pa seveda STOL, ki me nekoliko izzivalno čaka v rahli meglici, ki pa ne obeta nič slabega.

Vračam se po isti poti, do odcepa proti sedlu čez plaz. Lahko bi se pa vrnil nazaj in po prejšnji stezi nadaljeval proti Stolu, tako pa po nemarkirani stezi čez plaz pridem na sedlo, kjer je že skoraj meja in se odcepi pot proti Celovški koči. Tu srečam že prve planince Avstrije, ki veselo pozdravljajo. Če koga mika se lahko spusti do koč, slabe pol ure hoda, na pivo ki pa ni preveč poceni, pa še pot nazaj na sedlo je po pivu precej težja. Je pa razgled na Stol s te strani najlepši, kar ne moreš verjeti kako je prepaden, sama skala. Danes nadaljujem pot naprej pod Celovško špico in se kmalu pridružim stezi, ki sem jo zapustil pri vzponu na Vrtačo. No, zadnji del je nekoliko težji zaradi kamenja, ki se ti mota pod nogami, skal, ki so se zvalile z bližnjih bregov, sicer nič hudega, počasi pa le prideš na sedlo. Tu se odcepi steza na desno na vrh, ki je speljana po južnem pobočju, kajti desna severna stran je zelo previsna in krušljiva, na kar opozarja-

jo tudi napisne table v slovenskem in avstrijskem jeziku. In tako sem zopet na vrhu STOLA 2236 m, kjer je še pred tremi leti stal križ zavarovan z verigami, ki pa je pozno spomladi ob odjugi zgrmel v prepad. Nekateri so celo domnevali, pač tisti slabi poznavalci razmer v gorah, da je to bilo delo nekaterih objestnejšev, ki jim takšno obeležje ni bilo po godu. Po grebenski stezi z zahodne strani prihajajo Avstrijci, naših je pa tudi že veliko na vrhu. Razgled je še vedno dokaj dober, predvsem na Julijce, Triglav, žal se ne vidi Grosglockner, katerega si želi vsak videti. Spustim se na sedlo in že sem v Prešernovi koči na Stolu. Tukaj je zelo živahno, kar preveč za mene ki sem rad bolj sam, Korošci si privoščijo cviček pa »mineral vasser« – za njih je tukaj zelo poceni, naši pa v glavnem čaj ali pa vse prinesejo kar s seboj kot jaz.

Sestop v dolino je možen po nekoliko bolj strmi stezi čez »prižnico«, jaz se odločim po pobočju mimo »Janeza«, ki je nekoliko daljša, je pa lepa. Lep je razgled na Begunje, vidi se Bled, vsa Gorenjska je pred teboj, lep je pogled na Roblekov dom na Begunjsčici, rad pa sem pogledal nazaj na prehojeno pot od Zelenice in Vrtače, ki samotno strmi v nebo in vabi, vabi...

Pri Janezu »jagru«, ki ima ograjen »počivalnik«, pomalicam lepo v miru potem pa skozi gozd mimo osamljenega bivaka, kjer se v času pohoda na Stol v zimskem času pohodniki obrnejo nazaj proti Valvazorjevemu domu. Spuščam se še niže, že slišim zvonjenje kravjih zvoncev, ki se pasejo na Zabreški planini ter kmalu pridem na Žirovniško planino. Tu stoji lična hišica – ograjena, klopi te pa kar vabijo, da se usedeš. Zraven je še nekoliko zapuščan hlev, v katerem ob vročini ali slabem vremenu najde živina svoje zatočišče. Tudi jaz sem že vedril pod to streho in prav prijetno je poslušati ubrano donenje dežja po strehi in grmenje, sam pa čepiš stisnjen v kotu med kravami. Razmišljaš, da res nikoli nisi sam v gorah. Slišiš mukanje krav, hrzanje konj, petje ptic, žvižg kragulja, pisk gamsa. Muhe brenčijo in da ne pozabiš da so, te pikajo komarji. In na koncu, tudi ljudje so v gorah, da nisi sam, pravijo.

Ko tako sedim na klopi in razmišljam o prehojeni poti, kaj sem doživel, prijetno utrujen sanjarim kam bom še šel, če, če... Vedno me spremlja tisti večni če... ali bom lahko še hodil, gledal, doživljal podarjeno lepoto in vem, da je tega časa vedno manj...

Dvignem se, naberem še nekaj zdravilnih rož, od Valvazorjevega doma se sliši vrisk in petje, jaz jo pa mahnem po bližnici v dolino na železniško postajo v Žirovnico. Motorni vlak, ki ima odhod ob 16,26. uri je točen. Udobno se usedem na tisto stran vagona, da lahko opazujem prehojeno pot in se čudim kakšen stroj je človek, kako mora vse dobro delovati, da lahko prehodiš takšne in še daljše poti. Na poti s postaje domov srečujem različne ljudi, skušam prodreti v njihovo bit, ugotoviti kako njim mineva dan, so našli lepoto, ki se sama ponuja, je podarjena, samo videti jo moraš, čutiti in z njo živeti.

Iztok Kavčič

CVETOČA POBOČJA KARAVANK

... ko so vrhovi zardeli v jutranjem poljubu,
ko je umiral dan,
in ko se je jutro rodilo,
in ko je dan z dolgimi koraki hotel
podajati
roko nočem,
takrat si me objela.
In takrat je sonce zastalo
in ni hotelo utoniti za slepečimi
obzorji.
Ob pogledu na tolikšno srečo
tudi
sonce ni hotelo zaspati!

(Nejc Zaplotnik)

VRH VRTAČE 2180m

Izdaja v 1500 izvodih DO Dekorativna, n. sol. o., Ljubljana, Celovška 280, tel. 574-316 – Uredniški odbor: Slavko Rus, Dušan Vidmar, Jaka Novak, Marko Erbežnik, Jože Hraštnik, Rada Jambor, Polona Vrtačnik, Alojz Koncilija, Barbara Tekavec-Benedičič – odgovorna urednica.
Tiska: Srednja šola tiska in papirja, Ljubljana, Pokopališka 33. Po zakonu o javnem obveščanju (Ur. list SRS, št. 121/72) je glasilo oproščeno davka na promet.

POBEG IZ »RAJA«

31. julij je bil vroč poletni dan, ko smo se okoli treh popoldne odpeljali proti Bohinjski Bistrici z upanjem, da si bomo v tem raju miru in svežega zraka oddahnili od mestnega hrupa in vsakdanjih skrbi. In po dobri uri kuhanja v razgretem avtomobilu smo se ustavili na parkirišču pred tremi čednimi hišami, grajenimi v alpskem slogu.

»Oh, kako čudovit zrak!« Sva zavzdihnili z mamo, ko sva izstopili iz razgretega avtomobila in občutili prijeten hlad vetra. Oče je na robu parkirišča zagledal prijetno senčico bližnjih dreves (parkirišče je bilo sicer celo na soncu) in tja zapeljal našega jeklenega konjička, nato pa odšel k hišniku po ključ.

Pa mislite, da ga je dobil doma? Kje pa! Zagledal je le listek na vratih, kjer je pisalo:

RAZDELJEVANJE KLJUČEV
BO OB 17,00 V »ENCIJANU«!

»No, ja, bomo pač počakali teh 45 minut!« Smo si rekli.

Ob petih je oče spet čakal hišnika v Encijanu, a zaman. Po petnajst minutnem čakanju se je zopet odpravil do njegove hiše, pozvonil, toda nihče mu ni prišel odpreti. Šele v tretjem poskusu (ura je bila že pol šestih) se je stric vendarle pojavil ves zaspan pri vratih in mu dal tako željeni ključ od garsonjere MURKA C 17. Veselo smo znosili prtljago v naš začasni brlogec, ki nam je bil na prvi pogled kar všeč. Res, garsonjeri ni bilo kaj očitati. Toda postelja... Penasta vložka v lesenih posteljah sta bila že precej zdela, na raztegljivi postelji še posebno. Mama je vsa žalostna ugotovila, da bmo morali imeti zaprta balkonska vrata, ko bomo raztegnili posteljo. Zaprli smo vrata in v prostoru je kmalu postalo zatohlo, zato je oče položil na tla blazine iz obeh ležišč in potem tudi spal na njih.

Ta večer je minil še kar mirno, in prijetno utrujeni smo se spravili spat. Ponoči sem se nekajkrat zbudila. Le malo je manjkalo, pa bi se skotalila na tla, saj je bila pena na zunanji strani mehkejša kot pri zidu. Zjutraj pa sem se kar zgrozila ob spoznanju, da je bila mamina postelja še slabša od moje. Le oče je spal, kakor pravi, še kar v redu.

Po zajtrku sva z očetom odšla v recepcijo Slovenijaturista, kjer sva opravila vse potrebne formalnosti, a ker nisva imela s seboj še mamine osebne izkaznice, nama je prijazna uslužbenka pojasnila,

da se bova morala še enkrat oglasiti pri njih in prinesiti še njeno izkaznico. Kupila sva še nekaj razglednic in obeskov za ključ, nato pa odšla v samopostrežno po kruh.

»Kruha ni več. Zmanjkal' ga je. Okol' enajst' h ga bodo spet pr'pelal'«. Nama je pojasnila prodajalka.

»Še u slaščičar'n poglejte, mrbit ga majo pa t'm.« Nama je svetovala ena od nakupovalk.

No, prav, greva pa še v slaščičarno. V malem prostoru je stalo kar nekaj ljudi in potrpežljivo poslušalo prodajalko, ki se je prav takrat po telefonu pogovarjala s pekarno. Na vprašanje, če imajo kruh, je prijazno odgovorila, da ga še niso dobili, da pa so ji iz pekane obljubili, da ga bodo pripeljali okrog pol enajstih.

Ni nama preostalo drugega, kot da počakava do »pol enajstih«, čeprav je bila ura šele 15 minut do desetih. Hodila sva po bližnji okolici in za banko odkrila manjše parkirišče, za katerega je očitno vedelo bolj malo ljudi, ker je bilo skoraj prazno.

Ob pol enajstih sva spet stala v tistem majhnem prostorčku. In prodajalka nama je povedala, da so ji iz pekarnice sporočili, da bo kruh čez pol ure. Isti odgovor se je ponavljal vse do pol enih, ko sva kuhana in pečena končno le dočkala in plačala svoj hlebec kruha.

Izmogana od vročine in čakanja sva se vrnila v garsonjero. Mama je bila že pošteno v skrbeh. Na štedilniku je kosilo veselo cvrčalo, kar pa naju sploh ni ganilo.

Po kosilu sva odnesla v recepcijo mamino izkaznico, nato pa sva se odpeljala na ogled do Bohinjskega jezera in še naprej do Doma Savice. Vmes sva se nenačrtno ustavila še pred hotelom Zlatorog, a sva se takoj obrnila nazaj in peljala po kar dobro vzdrževani makadamski cesti do cilja. Tam sva se malo sprehodila in se nato namenila nazaj. Del poti se je z nama peljal par iz Zagreba, ki je peš prišel od hotela Zlatorog do izvora Savice. Izstopila sta blizu odcepa k hotelu Zlatorog, midva pa sva nadaljevala pot do Bohinjskega jezera, kjer sva se tudi ustavila. Sprehodila sva se prek mostu, v kiosku s spominki kupila nekaj drobnarij, se osvežila nato s sladoledom in se odpeljala proti Bohinjski Bistrici.

Ta večer je minil bolj hrupno kot prvi. Ena izmed letujočih družin se je verjetno pripravljala, da se bodo naslednjega dne vrnili

domov, pa so zato veselo cokljali po stopnicah dol in gor, stopnice pa so bile speljane ob stenah naše garsonjere, in za povrh je bil pod nami tudi vhod. Šele okoli enajste ure se je vse umirilo.

Naslednje jutro smo se vsi trije odpeljali do Doma Savica. Oče je imel v načrtu, da bo odšel sam do slapa Savica, medve pa bi ga počakali tu spodaj in se sprehajali. Pa se je mama na moje in očeto-vo veliko presenečenje odločila, da greva še medve z njim, dokler bo pač šlo.

»Če je res samo 150 stopnic, pa ni hudir, da ne bi prilezli do vrha.« Je rekla odločno, pa smo šli. V kiosku, kjer se plača obvezen »PRISPEVEK ZA POTA« sva z mamom kupili še nekaj razglednic in znamke, pa naju je možakar na drugi strani kar pošteno ogoljufal. Pri vsaki stranki 50 jurjev... Oho, to se pa kaj hitro nabere lep kupček denarja, kaj ne. Žal pa smo to opazili šele doma.

Odpravili smo se torej nad teh »150 stopnic«, a po polurni hoji smo strokovno ugotovili, da jih je očitno veliko več, saj jim še sedaj ni bilo videti konca. Počivali smo le enkrat na eni izmed klopi, ki pa je bila žal na soncu, saj so bile vse, ki so bile v senci, že zasede- ne. Končno smo le prisopihali kot tri parne lokomotive na vrh, kjer stoji lesen objekt, od koder se odpre prečudovit pogled na slap. Bolj korajžni so se po nezavaro-vani skalnati poti spustili še nižje in bližje slapu, in med njimi je bil tudi moj oče, medve z mamom pa sva ga počakali raje na varnem.

Mene pa je vedno bolj skrbelo, kako bo šlo navzdol. Že ko smo se vzpenjali, mnogih stopnic nisem videla, zdaj pa bo še slabše. Ko se je oče vrnil, smo se odpravili navzdol. Sprva smo lezli kot polži. Lahko mi verjamete, da nisem uživala. Moja koncentracija je bila podvojena in z nogo sem tipaje iskala rob stopnice, čeprav sta mi oče in mama nenehno pripovedovala kako in kaj.

Nato se je mama domislila, da bi šlo verjetno laže, če bi se jaz oprla na njeno ramo. Z levico sem se držala očeta, z desnico pa mame in res je šlo hitreje, pa tudi napetost v meni je popustila. Vseeno pa nismo bili tako hitri kot drugi, zato smo se morali večkrat umakniti tistim, ki so nas dohiteli, pa tudi tistim, ki so se šele trudili s potjo navzgor. Seveda so nas nekateri malo začudeno gledali, neka ženska pa si ni mogla kaj, da ne bi naglas spregovorila, seveda, ko je šla že naprej:

»Poglej jo, slepa je, pa tako korajžna, da je šla sem gor! Dobra je.« Nisem se mogla zadržati, da se ne bi zasmejela. Ženska je očitno mislila, da je ne slišimo. Oče in mama sta me začudeno gledala, ko pa sem jima stvar razložila, sta se tudi onadva nasme- jala, čeprav je bilo meni kar hudo, ker sta bila obremenjena še z mojo hojo. Kmalu smo prišli do proste klopi in si oddahnili v hladu gozda, nato pa nadaljevali pot proti dnu.

Prijetno utrujeni smo se odpeljali do Bohinjskega jezera, kjer so nasproti mostu v senci dreves postavili lesene hišice, v katerih prodajajo slaščice in napitke, mi pa smo se osvežili s sladoledom in se odpeljali dalje.

Po kosilu smo napisali razglednice, nato pa sva z očetom odšla v trgovino po mleko, a ga je že zmanjkalo. Neka ženska je spraševala za kruh, pa ga je tudi že zmanjkalo. Lepa slika turizma, kaj ne?

Dobili smo nove zgornje sosed- de, ki so si vse privoščili in niso bili prav nič uvidevni do drugih stanovalcev.

»Sta vidva zvonila? Nekdo je že trikrat pozvonil.« Pove nama, da so bili tu že miličniki. Dva fanta sta se spodaj igrala z žogo, ki je enkrat pristala na sosednjem balko- nu, zato je starejši dvignil mlajšega tako visoko, da je lahko splezal na balkon, pobral žogo, nato pa poskušal, če bi se kako dalo od- preti vrata.

Dan je z večerom postajal vedno bolj hrupen in vzdušje vedno bolj neznosno. Kup otrok se je spravilo pod naš balkon, kričali so drug čez drugega, se smejali in koj jih je mama prosila, naj bodo malo bolj uvidevni, je bilo še slabše. Raznim, že prej divjaškim glasovom, so se zdaj pridružili še živalski od mukanja, riganja, kikirikanja in lajanja. Nekoliko se je umirilo šele okoli pol desetih. Kmalu za tem se je po televiziji pričela nadaljevanka o sužnji Isauri, jaz pa sem si za ta čas nadela slušalke in poslušala kaseto.

»Vi-ino na usnama...« Kar nankrat preglasi mojo glasbo. Snamem slušalke. Nekdo je parkiral avto pod naš balon, na stežaj odprl vsa vrata in kasetofon mu je na

ves glas igral. Mama ga je vprašala, če mora res imeti tako glasno, pa jo je vprašal, če že spimo. Odgovorila je da še ne, ampak da se niti pogovarjati ne moremo, pa jo je začel zmerjati. V tistem hipu nam je bilo vsega dovolj. Podoba o »raju« miru se je dokončno sesula v prah. Takrat smo sklenili, da se že takoj naslednjega dne zjutraj odpravimo domov in tako smo tudi storili.

Tako so se naše počitnice končale s pobegom iz raja, ki je za nas za vedno izgubil svoj čar in lesk. V našem spominu bodo kot vodna pena, ki se pojavi, za hip zablesti, v naslednjem hipu pa je že več ni.

Lidija Klobučar

POČITNICE V ČATEŽU ...

Veselila sem se počitnic v Čateških toplicah. Komaj sem čakala, kdaj bo prišel ponedeljek, 27. junij, ko se bomo odpeljali v Čatež. Ob pol desetih zvečer smo prišli na cilj. Bilo nam je vroče, zato smo se šli ob desetih zvečer osvežiti v bazen. Naslednjega dne kot tudi vse ostale dni, sva s prijateljico Katjo že pred zajtrkom odšli v trgovino, po zajtrku pa smo se vsi skupaj odšli kopat v bazen. Ko nismo bili v vodi smo ležali na soncu ali v senci in s Katjo sva se kartali, balinali, žogali ali igrali badminton. Po kosilu sva pomagali pri pomivanju posode, potem

pa smo spet odšli v bazen. Zvečer smo se vsi skupaj sprehodili po lepem in urejenem kraju, ki mi je zelo všeč. Spoznala sem tudi veliko prijateljev in prijateljic. Tako so minevali vsi ostali dnevni, razen sobote in nedelje, ko je bilo bolj živahno, saj se je ob bazenih, ki so bili napolnjeni nekateri z vročo, nekateri pa s hladno vodo kar trlo kopalcev. Kar prehitro je minilo teh deset počitniških dni v Čateških toplicah. Tu smo bili že tretjič in upam, da bomo naslednje leto spet odšli v ta prelepi kraj.

Jasna Fikfak 3. d.

IN V SAVUDRIJI

2. avgusta se zbudim ob 6.00 uri, se oblečem, ter še enkrat pogledam svojo prtljago – bilo jo je toliko kot da grem za cel mesec na morje ne pa za en teden.

Počasi se odpravljam na avtobusno postajo, kjer me že čaka avtobus, kateri me popelje do Savudrije. Na avtobusu preišlujem, kako se bom takoj ko pridem šla kopat, sončit itd. Po treh urah vožnje končno pridem v Savudri-

jo, kjer se na recepciji prijavim ter dobim ključke od prikolice. Po kratkem odmoru se odpravim na plažo, zagledam vodo in že se najdem v njej. Po nekaj metrih stopim na skalo ter se nabodem na ježa. Vsa besna se vrnem na plažo in začnem spravljeti bodice iz pete. Mislim, da imam kopanja dovolj, zato se raje odločim za sončenje. Po 15. minutah sončanja sem imela občutek da me bo

SAVUDRIJA

kap. Obračam se enkrat na eno, drugič na drugo stran in ugotovim, da ne bom več zdržala na plaži. Ustanem in z hitrim koraki odidem proti prikolici. Tam se oblečem in poiščem svoje prijatelje s katerimi se že dolgo nisem videla. Po nekaj urah pogovora smo bili že na poti v disco, v katerem sem bila do zgodnjih jutranjih ur. Dnevi so mi minevali v spanju, noči pa v prijetni družbi v diskotekah.

Tako je minilo moje osem dnevno bivanje v Savudriji. V Ljubljani so me čakali starši, ki so me začudeno gledali in se spraševali če sem sploh bila na morju, kajti moja barva je »zavidljiva«. Jaz jim nisem nič odgovorila. Odpravila sem se v sobo in takoj zaspala, dopust na morju je zelo utrudljiva stvar.

Beba Prošič

DRAGE SODELAVKE

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavkam in sodelavcem zahvaljujem za izredno dragoceno darilo, ki mi bo trajen in lep spomin.

Posebno pa se še zahvaljujem za izražene želje v mojem nadaljnjem življenju.

Vsem skupaj pa želim mnogo zdravja in kar največ delovnih uspehov.

Anica Kupljenik

DRAGE SODELAVKE IN SODELAVCI!

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za dobre želje in lepo darilo, ki mi bo drag spomin na čas, ki smo ga preživeli skupaj.

Ana Mlakar

Sodelavkam in sodelavcem želim mnogo sreče in delovnih uspehov.

Kristina Kosec

DRAGE SODELAVKE IN SODELAVCI!

Vsem sodelavkam in sodelavcem se ob odhodu v pokoj najtopleje zahvaljujem za vse lepe trenutke, ki smo jih preživeli ob naših strojih in tudi izven tovarne.

Hvala tudi za darilo in lepe besede, ki so mi jih ob slovesu namenili naši vodilni.

Vsem skupaj še enkrat, hvala! Celotnemu kolektivu pa želim še mnogo delovnih uspehov.

DRAGE SODELAVKE IN SODELAVCI

Ob odhodu v pokoj se vam zahvaljujem za darila in prelep zaključek, ki ste mi ga pripravili, posebno se zahvaljujem tovarišici Tanko Mariji, Šušteršič Sonji, Kosmač Metki in tovarišu Kočevar Vladimirju, vsem v računovodstvu in celotni upravi.

V bodoče vam želim veliko delovnih uspehov in zdravja.

Francka Koprivec

ZAHVALA

Ob izgubi dragega sina Tonija Jančarja se zahvaljujem vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti in nam izrekli sožalje.

Hvala tudi vsem nekdanjim sodelavkam in sodelavcem za darovan denar namesto cvetja na njegov rani grob.

Še posebno pa se zahvaljujem Faniki Đurica za nesebično pomoč in podporo v času njegove težke bolezni.

Ana Jančar

UMRLA JE FRANČIŠKA MIKLAVČIČ

17. 2. 1952 – 7. 8. 1988

Prehitro je ugasnilo tvoje življenje in ne moremo verjeti, da te ne bo več med nami. Usoda je neumljena in tudi do tebe ni bila prizanesljiva.

Pred dobrimi šestnajstimi leti si kot mlado dekle prišla v Dekorativno. Ves čas si delala v neposredni proizvodnji in si s svojim delom pripomogla, da je naša delovna organizacija dosegla svoj razvoj in napredek. V tem času se je marsikaj spremenilo, a ti si bila

ena izmed mnogih, ki je Dekorativni ostala zvesta tudi v njenih težjih časih.

Med nami si bila pridna, delovna in vedno pripravljena pomagati tudi drugim. Postali smo dobri sodelavci in prijatelji. Žal je prehitro prišel čas, ko si se poslovila od nas. Rada si prihajala med nas in tudi mi smo radi sodelovali s teboj.

Pogrešali te bomo, a spomin nate bo živel med nami.

KRONIKA

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI:

TOZD PROIZVODNJA TKANIN

Tavčar Marjan
Kakalj Marija
Odabašič Dursum
Lisičar Miloš
Dežman Marjeta
Bosnić Mujaga

DSSS:

Dolinar Danica
Poljšak Marjeta
Lončar Zdenka
Ajster Karmen Marija
Kržič Tomislav

TOZD ENERGETIKA IN VZDRŽEVANJE:

Srajnar Janez

TOZD LAŠKO:
Novak Zvonimir
Gorišek Janez

DELOVNO RAZMERJE SO PREKINILI:

TOZD PROIZVODNJA TKANIN

Gradišar Jelena
Nussdorfer Borut
Krek Matevž
Trivič Savo
Jovičič Goran
Žnidarič Anita
Šalič Robert

DSSS:

Klavs Tončka

ODŠEL V JNA:

Slemenik Bojan

TOZD LAŠKO:

Ukman Ivan
Horjak Mihael
Klinar Ana

UPOKOJILI SO SE:

Stanković Zora
Radković Marija
Koprivec Francka
Mandič Marija
Zelič Marija
Wimmer Vida